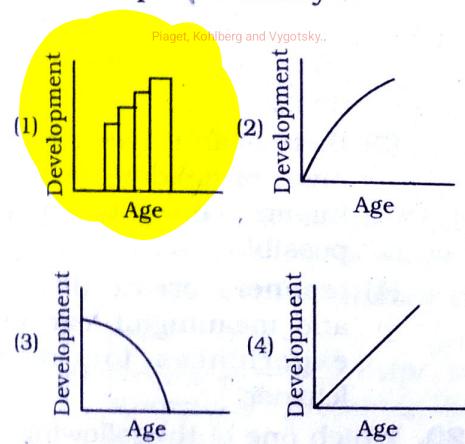


Part-I: Child Development

Directions : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

1. Which of the following figure correctly represents the development according to Piaget's development theory?



2. A teacher found that a student is facing difficulty in drawing a square. He/She assumes that this student would also find it difficult to draw a diamond. He/She applies which of the following principles to arrive at his/her assumption?

- (1) Development tends to follow an orderly sequence
- (2) Development is statutory
- (3) Development is gradual
- (4) Development is different for different people

3. Which one of the following statements is true regarding the role of heredity and environment in human development?

- (1) The role of environment is almost fixed, whereas the impact of heredity can be altered

Influence of Heredity & Environment

- (2) The theories based on the 'behaviourism' are largely based on the role of 'nature' in human development
Influence of Heredity & Environment

- (3) The relative effects of heredity and environment vary in different areas of development

- (4) The policy of compensatory discrimination of the Government of India is based on the role of 'nature' in human development

4. In the context of socialization, schools often have a hidden curriculum which consists of
- (1) forcible learning, thinking and behaving in particular ways by imitating peers and teachers

- (2) the informal cues about social roles presented in schools through interaction and materials

- (3) negotiating and resisting socialization of students through their families

- (4) teaching and assessment of values and attitudes

5. Which of the following implications cannot be derived from Piaget's theory of cognitive development?

- (1) Sensitivity to children's readiness to learn

- (2) Acceptance of individual differences

- (3) Discovery learning

- (4) Need of verbal teaching

6. Which of the following is a characteristic of Kohlberg's stages of moral development?

- (1) Variable sequence of stages

- (2) Stages are isolated responses and not general pattern
Kohlberg and Vygotsky

- (3) Universal sequences of stages across all cultures

- (4) Stages proceed in a non-hierarchic manner

7. Teachers and students draw on one another's expertise while working on complex projects related to real world problems in classroom.

- (1) traditional
- (2) constructivist
- (3) teacher-centric
- (4) social-constructivist

8. In the context of progressive education, the term 'equal educational opportunity' implies that all students should

- (1) receive equal education irrespective of their caste, creed, colour, region and religion

- (2) be allowed to prove their capability after receiving an equal education

- (3) be provided an education by using the same methods and materials without any distinction

- (4) be provided an education which is most appropriate to them and their future life at work

9. In the context of language development, which of the following areas was underestimated by Piaget?

- (1) Heredity
- (2) Social interaction

Influence of Heredity & Environment

Influence of Heredity & Environment

Influence of Heredity & Environment

- (3) Egocentric speech
 (4) Active construction by the child
- 10.** An eleven-year old child's score on Stanford-Binet Intelligence Scale is 130. By assuming $m = 100$ and $r = 15$ in a normal probability curve, calculate the percentage of 11-year-old children this child has scored better than.

$$Z = \frac{x - m}{r}$$

$$= \frac{130 - 100}{15} = 88\%$$

$$(1) 98\% \quad (2) 88\%$$

$$(3) 78\% = \frac{100-2}{100-2} = 98\% \quad (4) 80\%$$
- 11.** Which of the following observations supports Howard Gardner's theory of multiple intelligences ?
Critical perspective of the construct of intelligence.
 (1) Damage to one part of the brain affects only a particular ability sparing others
 (2) Intelligence is an interaction of analytical, creative and practical intelligences
 (3) Different intelligences are hierarchical in nature
 (4) Teachers should follow one specific theory of educational innovation at the time of designing instruction
- 12.** Which one of the following statements is true about ability and ability grouping ?
Individual differences among learners.
 (1) Students learn better in homogeneous groups
 (2) For smooth and effective teaching, class should be homogeneous
 (3) Children are intolerant and do not accept differences
 (4) Teachers may use multi-level teaching to cater to different ability groups
- 13.** Which one of the following statements is true ?
Assessment for learning.
 (1) The formative assessment can sometimes be summative assessment and vice versa
 (2) The summative assessment implies that assessment is a continuous and integral part of learning
- (3) The major objective of the formative assessment is to grade the achievement of students
 (4) The formative assessment summarizes the development of learners during a time interval
- 14.** A teacher asks his/her students to draw a concept map to reflect their comprehension of a topic. He/She is
Dissection between Assessment for learning and assessment of learning.
 (1) judging the memory of the students
 (2) conducting formative assessment
 (3) testing the ability of the students to summarize the main points
 (4) trying to develop rubrics to evaluate the achievement of the students
- 15.** Which one of the following represents the domain 'evaluating' in the Bloom's revised taxonomy ?
Bloom.
 (1) Creating a graph or chart using the data
 (2) Judging the logical consistency of a solution
 (3) Evaluating the pertinence of the data provided
 (4) Formulating a new way for categorizing objects
- 16.** Teachers must believe in which of the following values in the context of dealing with disadvantages learners ?
Concept of inclusive education and underprivileged students.
 (1) Personal accountability for students' success
 (2) High expectations of appropriate behaviour
 (3) No demands of any sort on the student
 (4) For immediate compliance of students, use of being shocked and angry
- 17.** Stuttering problems in students can be dealt by applying which of the following methods ?
Speaking rate control.
 (1) Dictated speech
 (2) Prolonged speech
 (3) Pragmatic speech
 (4) Protracted speech
- 18.** In the context of learning-disabled children, providing immediate connections, stressing collaboration, and leveraging non-learning technologies such as instant messaging, intelligent search and content management are associated with which of the following designs ?
Concept of inclusive education and underprivileged students.
 (1) Embedded learning
 (2) Interventionist learning
 (3) Reply to remediation
 (4) Universal design for learning
- 19.** An inclusive classroom is that where
Concept of inclusive education and underprivileged students.
 (1) assessment are repeated till the time every learner achieves minimum grades
 (2) teachers teach from only prescribed books to lessen the burden of the students
 (3) there is an active involvement of children in solving as many problems as possible
 (4) teachers create diverse and meaningful learning experiences for every learner
- 20.** Which one of the following is an appropriate assignment for a gifted student ?
Distinction between Assessment for learning and assessment of learning.
 (1) Many more exercises of the same type in comparison to other students
 (2) Asking him/her to tutor the peers to channelize the energy and keep him/her busy
 (3) Create a prototype of a new Science book based on different themes
 (4) Letting him/her finish the textbook on his/her own before the entire class
- 21.** Many measures have been taken at institutional level to check the dropout cases in schools run by government agencies. Which of the following is an institutional reason for children dropping out of these schools ?
Basic processes of teaching.

- (1) There is a lack of infrastructure, such as blackboards and toilets
 (2) Teachers are not having appropriate qualifications and are paid lesser salaries
 (3) Teachers have not been sensitized about the need of treating children well
 (4) **There is no alternative curriculum for children who reject the compulsory curriculum offered**
- 22.** Learning disabilities are
 (1) objective facts and culture has no role in determining them
 (2) synonymous with dyslexia
 (3) also present in children with average or above average IQ
 (4) not immutable irrespective of time and nature of interventions
- 23.** Problem solving is more likely to succeed in schools where
 (1) **a flexible curriculum is in place**
 (2) **Child as a problem solver and a "scientific investigator"...** homogeneous groups of students are present in the classes
 (3) the emphasis is only on higher order academic achievement
 (4) teacher-centric pedagogy is in effect
- 24.** Cognitive apprenticeships and instructional conversations
 (1) **conceive learning as a social activity**
 (2) **Concept of development and its relationship with learning...** are based on application of inductive reasoning
 (3) emphasize on systematic organization of textual material
 (4) highlight the need of practical training to achieve efficiency
- 25.** Which of the following should be a right way for a teacher who intends to correct errors of his/her students?
 (1) **He/She must correct every error of his/her stu-**
dents even if it requires late sitting in the school
- (2) He/She should correct less frequent errors more often than high frequent and generally errors
 (3) **He/She should correct errors that interfere with the general meaning and understandability**
 (4) He/She should not correct errors if it irritates children
- 26.** The following skills are involved in emotional intelligence, except
 (1) awareness of emotions
 (2) management of emotions
 (3) **criticism of emotions**
 (4) amicable relation with class fellows
- 27.** While appearing in an assessment, Devika finds her arousal as energizing, whereas Rajesh finds his arousal as discouraging. Their emotional experiences are most likely to differ with respect to
 (1) the duration of time
 (2) the extremity of emotion
 (3) **the level of adaptation**
 (4) the intensity of thought
- 28.** The Government of India has started Midday Meal Scheme for the elementary schools. Which of the following theories of motivation supports this Scheme?
 (1) Behaviourist
 (2) Socio-cultural
 (3) Cognitive
 (4) **Humanistic**
- 29.** Attaching importance to the home setting of students for understanding children's behaviour and using this information for building effective pedagogy is related to which of the following theories of learning?
 (1) Behaviourist
 (2) **Ecologist**
 (3) Constructivist
 (4) Social-constructivist
- 30.** Which of the following may be the best way to deal with an inattentive child in the classroom?
 (1) Nag the child as frequently in front of the class to make her/him realize
 (2) **Make the child sit in the most distraction-reduced area**
 (3) Allow the child to stand while working so as to enable the child to focus attention
 (4) Provide the child frequent breaks to refresh her/his attention

Part-II: Mathematics & Science

Directions : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

- 31.** The value of $0.001 + 1.01 + 0.11$ is
 (1) 1.111 number system
 (2) 1.101
 (3) 1.013
 (4) **1.121**
- 32.** In 1999, the population of a country was 30.3 million. The number which is the same as 30.3 million is
 (1) 303000000 number system x
 (2) **30300000**
 (3) 3030000
 (4) 3030000000
- 33.** If $a^3 = 1 + 7$, $3^3 = 1 + 7 + b$ and $4^3 = 1 + 7 + c$, where a, b and c are different positive integers, then the value of a + b + c is
 (1) 58 exponentially
 (2) 68
 (3) **77**
 (4) 79
- 34.** We call a number perfect, if it is the sum of all its positive divisors, except itself. For example, 28 is a perfect number because $28 = 1 + 2 + 4 + 7 + 14$. Which of the following number is a perfect number?
 (1) 13
 (2) 10
 (3) 9
 (4) **6**
- 35.** Which of the following numbers is a perfect square?
 (1) 548543213
 (2) 548543215
 (3) 548543251
 (4) **548543241**

36. The product of two whole numbers is 24. The smallest possible sum of these numbers is

- (1) 8 (2) 9
 (3) 10 (4) 12

37. The value of $\frac{3^{502} - 3^{500} + 16}{3^{500} + 2}$

- is
 (1) 2 (2) 4
 (3) 8 (4) 16

38. If

If $800880 = 8 \times 10^x + 8 \times 10^y + 8 \times 10^z$ where x, y and z are whole numbers, then the value of $x + y + z$ is

- where x, y , and z are whole numbers, then value of $x + y + z$ is
 (1) 11 (2) 8
 (3) 6 (4) 5

39. One factor of $x^4 + x^2 + 1$ is

- (1) $x^2 + 1$ (2) $x^2 + x - 1$
 (3) $x^2 - x + 1$ (4) $x^2 - x - 1$

40. The scale of a map is given as 1:10000. On the map, a forest occupies a rectangular region measuring 10 cm \times 100 cm. The actual area of the forest, in km^2 , is

- (1) 1000 (2) 100
 (3) 10 (4) 1

41. A fraction is equivalent to $\frac{5}{8}$. Its denominator and numerator add up to 91. What is the difference between the denominator and numerator of this fraction?

- (1) 3 (2) 13
 (3) 19 (4) 21

42. The number x is doubled and then y is added to it. The result is then divided by 2 and the original number n is subtracted from it. The final result is

- (1) y (2) $y/2$
 (3) $x + y$ (4) $x + y/2$

43. A polyhedron has 6 faces and 8 vertices. How many edges does it have?

- (1) 10 (2) 12
 (3) 14 (4) 15

44. If 1957 the sum of the digits

$$\begin{array}{r} -a9 \\ 18b8 \end{array}$$

missing digits x

a and b is

- (1) 15 (2) 14
 (3) 13 (4) 12

45. Forty-two cubes each of side 1 cm are glued together to form a solid cuboid. If the perimeter of the base of the cuboid is 18 cm, then its height, in cm, is

- (1) 1 (2) 2
 (3) 3 (4) 4

46. In $\triangle PQR$, $PQ = 4$ cm, $PR = 6$ cm and $QR = 3$ cm. Which of the following is correct?

- (1) $\angle R > \angle Q$ (2) $\angle Q > \angle R$
 (3) $\angle Q = \angle R$ (4) $\angle R < \angle P$

47. In $\triangle ABC$ and $\triangle LMN$, $AB = LM$, $AC = LN$ and $\angle B = \angle M$. Then

- triangles x
 (1) triangles cannot be congruent
 (2) triangles must be congruent
 (3) triangles will be congruent if B is a right angle
 (4) triangles are congruent only if $AB = AC$

48. The area of a trapezium shaped field is 720 m^2 , the distance between the two parallel sides is 20 m and the length of one of the parallel sides is 35 m. The length of the other parallel side is

- (1) 35 m (2) 36 m
 (3) 37 m (4) 40 m

49. If the cost price of 10 candles is equal to the selling price of 8 candles, the gain/loss percent is

- profit and loss x
 (1) 25% gain (2) 20% loss
 (3) 20% gain (4) 25% loss

50. The mean of median and mode of the data 7, 6, 7, 9, 8, 8, 10, 8 is

- mmmix
 (1) 5.5 (2) 8
 (3) 8.5 (4) 9

51. A teacher conducted a debate in the class on the following topic:

"Zero is the most significant number".

She encouraged every child to express his/her view on the topic. The teacher is

- (1) making her classroom more communicative and reflective
 (2) passing her time as students are not in mood of studying
 (3) using her Mathematics class as life-skill class to develop value of argument among the children
 (4) inducing problem-solving skill among the children

52. Under the topic, "Use of exponents of express small numbers in standard form", the following facts are stated:

- (A) The speed of light is 300000000 m/sec
 (B) The height of the Mount Everest is 8848 m
 (C) The diameter of a wire on a computer chip is 0.000003 m
 (D) The size of a plant cell is 0.00001275 m

The above examples are used to express each stated number in standard form. Use of such examples

- (1) shows the accuracy aspect of numbers
 (2) reflects the inter-disciplinary approach
 (3) is made in class to grab the attention of students more interested in science
 (4) helps the teacher to identify the bright students

53. According to Jean Piaget's theory

- (1) introduction of linear equation and learning techniques of solving it are assimilation, and extending the concept to pair of linear equations may raise problem of accommodation

- (2) introduction of pair of linear equations and techniques of solving it are assimilation, and connecting it to basics of linear equation is accommodation

- (3) exposure to linear equation, techniques of solving it and pair of linear equations are assimilation
- (4) learning the concept of linear equation, pair of linear equation and quadratic equations i problem of accommodation
- 54.** Maths lab activities' can be used for
- formative assessment only
 - summative assessment only
 - both formative as well as summative assessment
- (4) selecting students for National Mathematics Olympiad
- 55.** As per the NCF, 2005
- narrow aim of teaching Mathematics at school is to teach number system and higher aim is to teach algebra
 - narrow aim of teaching Mathematics at school is to teach calculation and higher aim is to teach measurements
 - narrow aim of teaching Mathematics at school is to develop numeracy related skill and higher aim is to develop problem solving skill
 - narrow aim of teaching Mathematics at school is to teach arithmetic and higher aim is to teach algebra
- 56.** According to Bloom's revised taxonomy, the cognitive objective that can be achieved through the following task "Prepare a Power Point presentation on contribution of Indian Mathematics" is
- remembering
 - understanding
 - analyzing
 - creating
- 57.** Read the approaches used by the two teachers to teach solving of linear equation, say $2x - 6 = 10$:

Teacher A (Steps)

- take 6 on other side
 - Change the sign of 6 and add to 10
- So same operation with same number can be performed on both sides to maintain equality
- Get $2x = 16$
 - Take 2 on the other side and divide
 - Get $x = 8$

Teacher B (Steps)

- (i) Equation always maintains equality.

(ii) Hence

$$2x - 6 + 6 = 10 + 6$$

or $2x = 16$

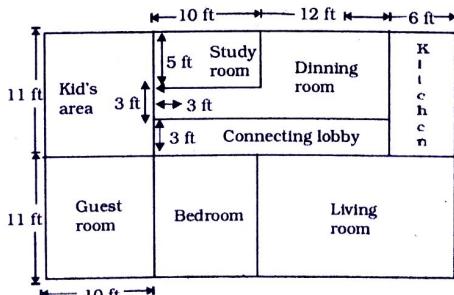
$$(iii) \frac{2x}{2} = \frac{16}{2}$$

or $x = 8$

It can be observed that

- teacher A emphasizes on instrumental understanding while teacher B emphasizes on relational understanding
- teacher A emphasizes on relational understanding while teacher B emphasizes on instrumental understanding
- teacher A focuses on conceptual knowledge while teacher B focuses on procedural knowledge
- teacher A and B focus on instrumental understanding

- 58.** Class VI students were given the following layout of a house:



The students were asked to find out the —

- (A) A perimeter and area of each room

- (B) total perimeter and total area of the house

The above activity can be used by teacher as formative assessment task because

- (1) it will be easy for teacher to engage all the students for 40 minutes period

- (2) the students responses will help teacher to diagnose their understanding regarding finding dimensions, calculations, knowledge of formulae for perimeter and area, etc

- (3) the students will find the task interesting and will not disturb each other

- (4) it will remove the phobia of Maths examination

- 59.** Students' ability to apply the concept of square roots in real life situation can be assessed through the following problem

- (1) Find the smallest square number that is divisible by each of the number 4, 9 and 10

- (2) Calculate the square root of 25600

- (3) Find the smallest number that may be subtracted from 5607 to get a perfect square

- (4) 2025 plants are to be planted in a garden in such a way that each row contains as many plants as the number of rows. Find the number of rows and number of plants in each row.

- 60.** A student writes

$$\frac{10\text{ cm}}{12\text{ cm}} = \frac{5}{6}\text{ cm}$$

$$\frac{15\text{ km}}{15\text{ m}} = 1000\text{ m}$$

This student

- (1) always commits clerical error of writing unit with ratio

- (2) has clear concept of units and their conversion

- (3) can reduce fractions to lowest term correctly and can write the units properly
 (4) has concept of units, conversion of units, fractions but missed the concept that ratio does not have units

61. Study the following statements about excretory system in humans :

- (A) Wastes dissolved in water are filtered out as urine in the kidneys
 (B) Urine stored in urinary bladder is passed out through the urinary opening at the end of the urethra
Reproduction in Animals Nutrition in Animals
 (C) Ureter carries urine to the urinary bladder
 (D) Useful substances are absorbed back in the blood
 (E) Blood containing useful and harmful substances reaches the kidney for filtration

The correct order of the processes given in the above statements is

- (1) (D), (E), (A), (C), (B)
 (2) (E), (D), (A), (C), (B)
 (3) (B), (D), (E), (A), (C)
 (4) (E), (D), (A), (B), (C)

62. The pseudopodia of amoeba are used for

- (1) sensing the food only
Reproduction in Animals Nutrition in Animals
 (2) capture of food only
 (3) movement only
 (4) movement and capture of food

63. Below are given some organisms :

- (A) Yeasts
 (B) Bedbugs
Reproduction in Animals Nutrition in Animals
 (C) Leeches
 (D) Cuscuta
 (E) Algae
 (F) Lice
 (G) Mushrooms
 (H) Lichens

The organisms which may be classified in the group of parasites are

- (1) (A), (C), (F) and (G)
 (2) (B), (C), (D) and (H)
 (3) (B), (C), (D) and (F)
 (4) (C), (D), (E) and (G)

64. In Column-A, names of scientists are given and in Column-B, some discoveries are given :

Column-A	Column-B
(a) Alexander	(i) Anthrax
Fleming	bacterium
(b) Edward Jenner	(ii) Fermentation
(c) Louis Pasteur	(iii) Lactobacillus
	bacterium
(d) Robert Koch	(iv) Penicillin
	(v) Smallpox vaccine

Microorganisms: Friend and Foe

The correct match of the names of scientists with their discoveries is

- (1) a b c d
 iv v ii i
 (2) a b c d
 i iii ii iv
 (3) a b c d
 iv ii v iii
 (4) a b c d
 iii v ii i

65. Select the correct statement about biosphere reserves

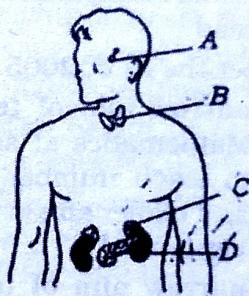
- (1) These are the protected areas meant for the conservation of endemic species only
Forests Our Lifeline
 (2) These are the areas meant only for the conservation of plants and animals
 (3) These are the areas which help to maintain the biodiversity and culture of the areas
 (4) These are the protected areas reserved for wildlife where they can freely use the habitats and natural resources

66. Study the following statements :

- (A) Prokaryotes do not have nucleus
Cell Structure and Functions
 (B) A single cell can perform all the functions in a unicellular organism

- (C) Blue-green algae are the examples of prokaryotes
 (D) Eukaryotes do not have well-organized nucleus with a nuclear membrane
 The correct statements are
 (1) (A), (B) and (C)
 (2) (A), (B) and (D)
 (3) (A), (C) and (D)
 (4) (B), (C) and (D)

67. In the given diagram, positions for four endocrine glands in the human body are marked by the letters A, B, C and D : The correct labelling of A, B, C and D is



Reproduction in Animals Nutrition in Animals

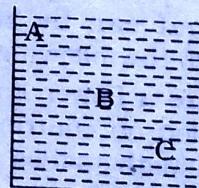
- (1) A – pituitary gland, B – thyroid gland, C – adrenal gland, D – pancreas

- (2) A – adrenal gland, B – pituitary gland, C – pancreas, D – thyroid gland

- (3) A – adrenal gland, B – thyroid gland, C – pancreas, D – pituitary gland

- (4) A – pituitary gland, B – pancreas, C – thyroid gland, D – adrenal gland

68. A rectangular container given below is filled with a liquid heavier than water :



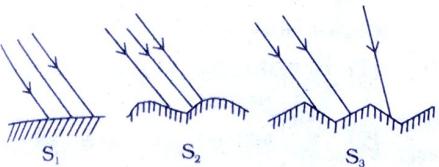
Select the correct statement from the following about the liquid pressure.

- (1) Pressure at A = Pressure at B = Pressure at C
Motion and Time
 (2) Pressure at A > Pressure at B > Pressure at C

(3) Pressure at C > Pressure at B = Pressure at A
Motion and Time

(4) Pressure at C > Pressure at B > Pressure at A

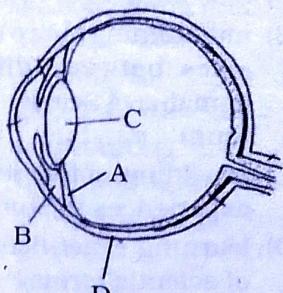
69. Light is falling on the surfaces S_1 , S_2 and S_3 as shown below :



The surfaces on which the angle of incidence is equal to the angle of reflection are

- (1) S_1 and S_2
- (1) S_2 and S_3
- (1) S_1 and S_3
- (4) All the three surfaces

70. In the diagram of human eye given below, the parts marked by A, B, C and D should be labelled as



- (1) A — ciliary muscle, B — pupil, C — lens, D — cornea
- (2) A — iris, B — pupil, C — lens, D — cornea
- (3) A — iris, B — cornea, C — pupils, D — lens
- (4) A — ciliary muscle, B — iris, C — lens, D — cornea

71. Impression of an image persists on the retina of human eye for about

- (1) 1 second
Light, Light, Shadows and Reflections
- (2) 1/2 second
- (3) 1/16 second
- (4) 1/25 second

72. Study the following statements :

- (A) Germination of seeds does not take place under dry conditions
- (B) Nutrients get transported to each part of the plant in dissolved form

(C) The supply of water to crops at different intervals improves the texture of the soil

(D) The supply of water to crops makes the soil porous due to which exchange of gases becomes easy

(E) Water protects the crops from both frost and hot air currents
Crop Production and Management, Nutrition

The statements which justify the need to irrigate crops are

- (1) (A), (B) and (C)
- (2) (B), (C) and (D)
- (3) (C), (D) and (E)
- (4) (A), (B) and (E)

73. Study the following statements :

- (A) Chromosomes are located in the nucleolus
- (B) Genes are located in the chromosomes
Cell Structure and Functions
- (C) Unicellular organisms respire and reproduce
- (D) The most important function of cell membrane is to control the entry and exit of materials from cells

The correct statements are :

- (1) (A), (B) and (C)
- (2) (B), (C) and (D)
- (3) (A), (C) and (D)
- (4) (A), (B) and (D)

74. The ultrasound equipments used for investigating medical problems work at frequency

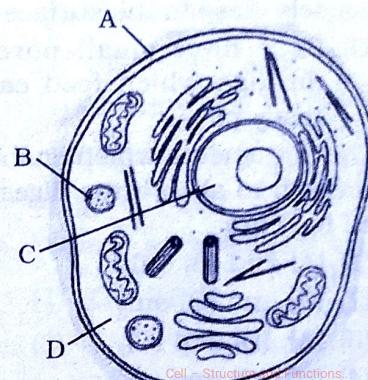
- (1) below 20 Hz
- (2) between 20 Hz and 200000 Hz
- (3) between 2000 Hz and 20000 Hz
- (4) above 20000 Hz

75. A rectangular block of iron is kept over the top of a table with its different faces touching the table. In different cases, the solid block exists

- (1) same force and same pressure
Motion and Time
- (2) same force but different pressure
- (3) different forces and different pressures

(4) different forces but same pressure

76. In the diagram of animal cell given below, the correct labelling of the parts A, B, C, and D is



(1) A — cell wall, B — vacuole, C — chloroplast, D — nucleus

(2) A — cell membrane, B — vacuole, C — nucleus, D — cytoplasm

(3) A — cell membrane, B — plasitids, C — nucleus, D — chloroplast

(4) A — cell wall, B — vacuole, C — nucleus, D — mitochondria

77. The odometer reading of a moving car at 8:00 a.m. is 36540 km and at 10:00 a.m. 36666 km. If the car is moving on a zigzag path with variable speeds, its average speed in metres per second is

- (1) 6.3
- (2) 12.6
- (3) 17.5
- (4) 35

78. A boy has a thick paste of turmeric. On adding this paste to hydrochloric acid and aqueous solution of sodium hydroxide separately, what colour(s) would he observe ?

- (1) Yellow in both cases
- (2) Yellow in hydrochloric acid and red in sodium hydroxide

(3) Pink in hydrochloric acid and blue in sodium hydroxide

(4) Blue in hydrochloride acid and red in sodium hydroxide

79. Study the following statements with reference to the villi of small intestine :

- (A) They are finger-like out-growths and thousands in number
 (B) They have very thin walls
 (C) They have a network of thin and small blood vessels close to the surface
 (D) They have small pores through which food can easily pass
- Reproduction in Animals Nutrition in Animals
- The statements which enable the villi to absorb the digested food are
 (1) (A) and (B) only
 (2) (C) and (D) only
 (3) (A), (B) and (C)
 (4) (B), (C) and (D)

80. Given below are some food items :
 (A) Boiled and mashed potato
 (B) Boiled and chewed rice
 (C) A slice of bread
 (D) Sugar solution
 (E) Coconut oil
- Food: Where Does it Come From..

- Which of the above will give blue-black colour when tested with iodine solution ?
 (1) (A) and (C)
 (2) (B) and (D)
 (3) (A), (B) and (C)
 (4) (A), (C) and (E)

81. While teaching the correct method of using a spring balance to Class VIII students, Gunjan mentions the following steps (not in correct sequence) to be followed :
 (A) Note and zero error
 (B) Calculate the actual reading
 (C) Note the position of pointer on the graduated scale
 (D) Record the least count of the spring balance
- Motion and Time..

- Which one of the following is the correct sequence of the steps to be followed for the said purpose ?
 (1) (A), (D) (B), (C)
 (2) (D), (A), (C), (B)
 (3) (A), (D), (C), (B)
 (4) (A), (B) (D), (C)

82. Which one of the following is not a desired objective of

learning of Science at upper primary stage ?

- (1) To acquire scientific literacy
- (2) To develop rational thinking
- (3) To acquire essential process skills
- (4) To perform better in competitive examinations

83. The technique of role play is considered to be an effective strategy in teaching of Scientific because

- (1) it ensures better understanding of one's role in real life
- (2) it ensures active participation of students in the process of learning
- (3) it is likely to promote social skills of students
- (4) it ensures breaking of monotony in the process of learning

84. Science is considered to be questioning, exploring, doing and investigating. Which of the following activities, carried out by Dipika in teaching of Science, is best suited to satisfy these criteria ?

- (1) Unit test on micro-organisms
- (2) A group discussion on common diseases
- (3) A debate on environmental issues
- (4) Project work on nature of sound

85. The National Curriculum Framework (NCF), 2005 recommends that teaching of Science at upper primary stage should emphasize maximum on

- (1) relating classroom learning to life outside the school
- (2) memorizing all scientific terms given in textbook
- (3) answering all questions given in textbook exercises
- (4) improving students' performance in examinations

86. Geeta is preparing a lesson-plan for teaching the topic on 'Human Eye' to Class VIII students. Inclusion of which of the following activities in the lesson-plan is likely to be most effective in helping the students understand related concepts better ?

- (1) Preparing a good home assignment
- (2) Dictating notes to student in the classroom
- (3) Using student activities and interactive classroom questioning
- (4) Demonstration using model of human eye

87. On the basis of recommendations of National Curriculum Framework (NCF), 2005, NCERT textbooks in Science lay greater emphasis on

- (A) discouraging rote learning
- (B) maintaining sharp boundaries between different domains of Science curriculum
- (C) providing active learning experiences to students
- (D) learning exact definitions of scientific terms

Which one of the following pairs represents the combination of correct statements given above ?

- (1) (A) and (B)
- (2) (A) and (C)
- (3) (C) and (D)
- (4) (B) and (C)

88. Which one of the following approaches adopted by a Science teacher reflects scientific temper on her part ?

- (1) Maintaining perfect discipline in the class
- (2) Covering the prescribed syllabus as quickly as possible
- (3) Encouraging students to ask questions in the classroom
- (4) Preparing difficult question papers to enhance learning

89. The following steps (not in the proper sequence) are generally recommended to be followed in scientific method :

- (A) Testing of hypothesis
- (B) Formulation of hypothesis
process skill in science...

(C) Identification of problem

(D) Collection of data

(E) Drawing of conclusion

Which one of the following is the correct sequence of the above steps to be followed for this purpose ?

(1) (C), (A), (D), (B), (E)

(2) (C), (B), (D), (A), (E)

(3) (D), (C), (B), (A), (E)

(4) (B), (C), (A), (D), (E)

90. Hands-on activities and projects from an integral part of learning of Science. These learning experiences primarily aim at

Concepts approaches and Learning strategies...

- (1) assessing the students on practical skills
- (2) keeping the students engaged all the time.
- (3) maintaining discipline in the laboratory
- (4) providing opportunity to students for extended learning**

Part-III: Language-I (Hindi)

निर्देश (91-96) : दी गई कविता की पंक्तियाँ पढ़कर पूछे गए प्रश्नों में सबसे उचित उत्तर वाले विकल्प चुनिए।

चमकीली है सुबह आज की आसमान में निश्चय कल की सुबह और चमकीली होगी बेचैनी की बाँहों में कल फूल खिलेंगे

घुटन गमकती साँसों की आवाज़ सुनेगी। कुण्ठाओं की टहनी छिन्न-भिन्न होगी फिर आशा अपने हाथों से अब कुसुम चुनेगी, चटकीली है आज चहकती हुई चाँदनी कल चन्दा की किरण और चटकीली होगी खुल जाएंगे।

अब सबके दिल के दरवाजे आँखे अपनी आँखों को पहचान सकेंगी।

91. काव्यांश में 'चमकीली सुबह' का आशय है

- (1) अन्धकार समाप्ति के बाद आशाभरी

सुबह

- (2) सूर्य कर किरणों से चमकती सुबह
- (3) सफेद कोहरे से चमकती सुबह
- (4) प्रातः काल का समय

92. कवि को विश्वास है कि

- (1) सुबह का समय सदा सुहाना होता है
- (2) कल की सुबह आज से अच्छी होगी
- (3) सुबह का सूर्य कष्ट दूर करता है
- (4) आज की सुबह सबसे अच्छी होगी

93. 'कुण्ठाओं की टहनी छिन्न-भिन्न होगी' से तात्पर्य है

- (1) दुःख की अनुभूति खत्म होगी
- (2) पुरानी डाल टूट जाएगी
- (3) निराशा दूर होगी
- (4) मन का दुःख दूर होगा

94. 'चाँदनी' का विशेषण है

- (1) चटकली (2) तड़पती
- (3) गमकती (4) महकती

95. 'दिल के दरवाजे खुल जाएँगे' का क्या अर्थ है?

- (1) आपस में बातें करेंगे
- (2) दिलों में सबके प्रति मित्रता रहेगी
- (3) कोई बात छिपी नहीं रहेगी
- (4) हृदय से हृदय मिलेंगे

96. 'कुसुम' का पर्यायवाची शब्द नहीं है

- (1) कमल (2) प्रसून
- (3) पुष्प (4) सुमन

निर्देश (प्र सं. 97-105) नीचे दिए गए गद्यांश को पढ़ना निम्नलिखित प्रश्नों में सबसे उचित विकल्प को चुनिए।

पर्यावरण के प्रति गहरी संवेदनशीलता प्राचीनकाल से ही मिलती है। अथर्ववेद में लिखा है-भूमि माता है, हम पृथ्वी की सन्तान हैं। एक स्थान पर यह भी लिखा है कि हे पवित्र करने वाली भूमि, हम कोई ऐसा काम न करे जिससे तेरे हृदय को आधात पहुँचे। हृदय को आधात पहुँचाने का यहाँ अर्थ है पृथ्वी के पारिस्थितिकी तन्त्र के साथ कूर छेड़छाड़। हमें प्राकृतिक संसाधनों के अप्राकृतिक और असीमित दोहन से बचना होगा। आज आवश्यकता इस बात की है कि विश्व के तमाम राष्ट्र जलवायु परिवर्तन के गंभीर खतरे को लेकर आपसी मतभेद भुला दें और अपनी-अपनी जिम्मेदारी ईमानदारी से निभाएँ, ताकि समय रहते सर्वनाश से उबरा जा सके। विश्व-विनाश से निपटने के लिए सामूहिक एवं व्यक्तिगत प्रयासों की जरूरत है। इस दिशा में आन्दोलन हो रहे हैं।

अरण्य-रोदन के बदले अरण्य-संरक्षण की बात हो रही है, सचमुच हमें आत्मरक्षा के लिए पृथ्वी की रक्षा करनी होगी। भूमि माता है और हम उसकी सन्तान-इस कथन को चरितार्थ करना होगा।

97. 'हम पृथ्वी की सन्तान हैं' 'हम' से तात्पर्य है

- (1) संसार के सभी लोग
- (2) हम सभी नागरिक
- (3) एक खास देश के लोग
- (4) हम भारतवासी

98. 'पर्यावरण' का सन्धि-विच्छेद होगा

- (1) पर् + आवरण
- (2) पर् + यावरण
- (3) परि + आवरण
- (4) परि + यावरण

99. हम प्रकृति के हृदय को आधात पहुँचाते हैं यदि हम

- (1) पारिस्थितिकी से छेड़छाड़ करते हैं
- (2) पृथ्वी की खुदाई करते हैं
- (3) संसाधनों का दोहन करते हैं
- (4) पृथ्वी से बुरा व्यवहार करते हैं

100. 'सर्वनाश से उबरा जा सके' - 'उबरा' का अर्थ है

- (1) हटा (2) बचा
- (3) निपटा (4) तैरा

101. गद्यांश में 'चरितार्थ करना' का उल्लेख है।

इसका आशय है

- (1) बहस करना
- (2) सिद्ध करना
- (3) अपनाना
- (4) चरित्र-चित्रण करना

102. विश्व के सभी देशों से अपेक्षा की गई है कि वे

- (1) पर्यावरण की रक्षा करें
- (2) अपने उत्तरदायित्व ईमानदारी से निभाएँ
- (3) व्यक्तिगत प्रयास करें
- (4) मिलजुल कर कार्य करें

103. 'अरण्य-संरक्षण' का अर्थ है

- (1) वनों की रक्षा
- (2) प्रकृति की रक्षा
- (3) पर्यावरण की रक्षा
- (4) सभी की रक्षा

104. जो सम्बन्ध माँ और उसकी सन्तान में है, वहीं सम्बन्ध है

also changed. The most common problems that the elderly face are marginalization, lack of love and affection from their loved ones, little or no access to medicines and property. They have no work opportunities as a result of which they face financial problems. They suffer from restricted mobility and have psychological problems on account of loneliness. To improve the situation for the elderly, the Government of India may consider enacting a law like many other countries have to make it compulsory for children to maintain and look after their parents and also establish the National Commission for elderly Act the same time. The fact remains that the real compulsion has to be out of the bonds of affection between parents and children. We would not be wrong in saying that in India the joint-family system has made a powerful contribution in cementing the bonds of affection between the old and the young.

- 121.** The twilight years are when one is
 (1) middle-aged
 (2) a young man
 (3) old
 (4) a child

- 122.** The elderly do not feel
 (1) respected
 (2) ignored
 (3) discriminated against
 (4) lonely

- 123.** What the elderly do not lack
 (1) is security of life and property
 (2) are medicines and health-care
 (3) is loneliness in their lives
 (4) are love and affection

- 124.** Only can keep the old united with the family.
 (1) courts
 (2) government rules
 (3) The old are not very mobile
 (4) One's need change when one gets old

- 125.** Which of the following is false?
 (1) The old love to live in extended families

- (2) Most old people are financial secure
 (3) restricted
 (4) grieved

- 126.** Which word in the passage means the same as 'saddened'?

- (1) isolated (2) ignored
 (3) restricted (4) grieved

Directions (127-135) : Read the passage given below and answer the question that follow by selecting the most appropriate options.

A nation is proud of its scientist and scholars, though of course, many of them would reply that any doubt whether the nation cares for them at all. Then asked why many of our best and brightest have to go abroad to make a living, they opine that this is because as a nation we have not cared for the talented and meritorious. There is some truth in what they say however, by and large, compared to the situation independently, the government has provided a tremendous opportunity for higher situation. If today Indian scientists, technologists and scholars in different fields are respected worldwide it is because of the education system we have built up. The excellence is evident within the confines of the formed opportunities which are available for research and development in the universities and the national laboratories. We believe and appeal that scientists, researchers and scholars should shed their fear. There are many reasons for it. We know the problems they face, especially the younger ones and those who are not in positions of power in these situations, the so-called middle levels and the lower levels. We appeal to these people to think big, because are the only ones who understand the forces of technological modernization and the new energies that can be unleashed through technologies. They also have capability to absorb the knowledge base which is powering at an explosive rate.

- 127.** What is ironic about our pride in our scientists?

- (1) They go abroad to make a living

- (2) They are talented and meritorious

- (3) They are held in high esteem

- (4) The nation cares for them

- 128.** What happens to our best scientists?

- (1) They get government grants

- (2) They don't get respectable jobs here

- (3) They start teaching in colleges

- (4) They start doing research

- 129.** After independence how has the situation changed in India?

- (1) The government is sending scientists abroad

- (2) Our system of higher education has improved a lot

- (3) Foreign scholars are teaching in our universities

- (4) The scientists are given padma award

- 130.** Our scientists have proved to be excellent even if

- (1) we have excellent research centres

- (2) we offer them excellent opportunities

- (3) we pay them well

- (4) we offer them limited opportunities

- 131.** The writer wants our scientist to

- (1) go abroad to make a living

- (2) be pessimistic in their approach

- (3) be optimistic in their attitude

- (4) become part of the scientific community

- 132.** Which one of the following is true?

- (1) Our scientists are respected all over the world

- (2) Our scientists are not talented

- (3) We have the best research facilities in India

- (4) We care for our scientists

- 133.** The writer makes an appeal to
 (1) neither the middle nor lower level scientists
 (2) the lower level scientists only
 (3) the middle and lower level scientists
 (4) the middle level scientists only
- 134.** The phrase, 'at an explosive rate' means
 (1) at an abnormal speed
 (2) with the help of an explosion
 (3) at normal speed
 (4) at a great speed
- 135.** The word opposite in meaning to 'unleashed' is
 (1) controlled
 (2) uncontrolled
 (3) unfastened
 (4) inexpensive
- Directions (136– 150) :** Answer the following questions by selecting the most appropriate options.
- 136.** Scanning is a reading activity which helps the learners to ... from/ of the text.
 (1) **draw out information**
 (2) enrich the vocabulary
 (3) develop competence in the linguistic item
 (4) know the meanings of the word
- 137.** Constructivist approach to language learning promotes
 (1) **a child-centred approach**
 (2) classroom noise
 (3) a teacher-centred approach
 (4) culture of silence
- 138.** A phoneme is a
 (1) technique to improve pronunciation
 (2) **single sound unit**
 (3) sound pattern
 (4) lexical item
- 139.** For process writing, which one of the following points should be followed?
 (1) Use of personal pronouns
 (2) Organization of points
 (3) Word limit
 (4) **Logical sequence**
- 140.** is a pre-requisite to learning a language.
 (1) **Motivation**
 (2) Reading stories
 (3) Knowing words and their meanings
 (4) Knowledge of grammar
- 141.** According to which one of the following linguists, language cannot be sub-standard: it may be non-standard?
 (1) **William Labov**
 (2) Basil Bernstein
 (3) Stephen Krashen
 (4) Chomsky
- 142.** Which one of the following is not a language component?
 (1) Structure (2) Sound
 (3) **Script** (4) Vocabulary
- 143.** In order to improve the learners' pronunciation, a teacher first needs to
 use **recorded models of sounds**
 (1) use records of sounds
 (2) do pronunciation drills
 (3) show the documentary/films of the target language
 (4) Ask them to read more
- 144.** Problems of spelling errors of the students can be easily solved through
 (1) dictionary
 (2) textbooks
 (3) dictation
 (4) teaching aids
- 145.** Cognitive code approach focuses more on
 (1) vocabulary
 (2) pronunciation
 (3) spelling
 (4) **grammar rules**
- 146.** A good listener can
 (1) **correctly respond to every question asked**
 (2) recognize how intonation is used
 (3) pronounce each and every word correctly
 (4) understand how to spell a word
- 147.** is the father of modern linguistics.
 (1) **Bloomfield**
 (2) Ferdinand de saussure
 (3) **Chomsky**
 (4) Chaucer
- 148.** In order to have language proficiency, which one is not essentially required?
 Principles & Curriculum of language teaching.
 (1) **Efficiency**
 (2) Fluency
 (3) Appropriacy
 (4) Accuracy
- 149.** Intensive reading stands for...
 (1) reading for enrichment of vocabulary
 (2) **reading the text in parts for details**
 (3) reading for developing literary sensitivity
 (4) reading for pleasure
- 150.** Decoding stands for.....
 (1) **deciphering the sounds in words and sentences**
 (2) passing on a message to others
 (3) only recognizing the difference between sounds
 (4) failure to understand the given text

Short Answer

PART-I : CHILD DEVELOPMENT

1. (1)	2. (1)	3. (3)	4. (2)
5. (4)	6. (3)	7. (4)	8. (4)
9. (2)	10. (1)	11. (1)	12. (4)
13. (1)	14. (2)	15. (3)	16. (1)
17. (2)	18. (1)	19. (4)	20. (3)
21. (4)	22. (3)	23. (1)	24. (1)
25. (1)	26. (3)	27. (3)	28. (4)
29. (2)	30. (4)		

PART-II : MATHEMATICS & SCIENCE

31. (4)	32. (2)	33. (3)	34. (4)
35. (4)	36. (3)	37. (4)	38. (*)
39. (3)	40. (3)	41. (1)	42. (2)
43. (2)	44. (2)	45. (1)	46. (2)
47. (1)	48. (3)	49. (1)	50. (2)
51. (3)	52. (2)	53. (2)	54. (2)
55. (1)	56. (4)	57. (4)	58. (4)
59. (2)	60. (4)	61. (2)	62. (4)
63. (3)	64. (1)	65. (3)	66. (1)
67. (1)	68. (4)	69. (4)	70. (4)
71. (3)	72. (4)	73. (*)	74. (4)
75. (2)	76. (2)	77. (3)	78. (2)
79. (3)	80. (1)	81. (3)	82. (4)
83. (2)	84. (2)	85. (1)	86. (3)
87. (2)	88. (3)	89. (2)	90. (4)

ভাগ IV**ভাষা I****অসমীয়া**

নির্দেশ : তলত দিয়া পদ্ধতিটো গুণ আৰু তাৰ তলত
দিয়া প্ৰসমূহৰ (প্ৰশ্ন নং ৭১-৮ পৰা ১৬-লৈ)।
আটাইতকৈ উপযুক্ত বিকল্পটো বাটি লৈ উত্তৰ দিয়া।

কেতিয়াৰা সাগৰ পাৰত, কেতিয়াৰা ঘেজুৰ
তলত, নতুনা

১১. পাহাৰতলিত খণ্ডক জিৰাইছোঁ। বধুৰ সতে
প্ৰাণ খুলি প্ৰাণৰ

কথা পাইছোঁ। তাৰ পিছত আৰোৱা আৰণ
কৰিছোঁ নতুন যাতা।

এছেন বহু যাতাৰ শেষ মোৰ দেশ। যাৰ বুকুৰ
উমে মোক দিছে।

ভালপোৱাৰ আনন্দ, ঘোৱনৰ প্ৰাচুৰ্য। জীৱনৰ
নতুন অৰ্থ।

এই দেশৰ প্ৰতিটো পুৱাই মোলৈ লুকাই আনে
ঐশ্বৰৰ বিগুল সংজ্ঞাৰ

প্ৰতিটো সকিয়াই বৈ আনে বিক ফুলৰ সুবাস।
প্ৰতিটো ঝাতুন

মোক দি যায় জীৱনৰ আলীৰিদ।

১১. কথিক 'জীৱনৰ নতুন অৰ্থ' কোনে দিছে?

- (1) ঘোৱনৰ প্ৰাচুৰ্য
- (2) যাতাৰ অভিজ্ঞতাই
- (3) ভালপোৱাৰ আনন্দই

কথিক বৰ্ণনে

১২. কথিয়ে জিৰণি লোৱা বুলি উজ্জেখ নকৰা হান
কোনটো?

- (1) পাহাৰতলি
- (2) সাগৰৰ পাৰ
- (3) লদীৰ পাৰ
- (4) ঘেজুৰ গচ্ছ তল

১৩. কাৰ সৈতে কথিয়ে প্ৰাণ খুলি মনৰ ভাৰ প্ৰকাশ
কৰে?

- (1) বধুৰ সৈতে
- (2) পাঠকৰ সৈতে
- (3) প্ৰকৃতিৰ সৈতে
- (4) প্ৰেয়ীৰ সৈতে

১৪. দলেৰ প্ৰতিটো পুৱাই কথিব বাবে লুকুৱাই লৈ
আনে -

- (1) ঘোৱনৰ প্ৰাচুৰ্য
- (2) ঐশ্বৰৰ বিগুল সংজ্ঞাৰ
- (3) জীৱনৰ নতুন অৰ্থ
- (4) বিক ফুলৰ সুবাস

১৫. কথিক 'জীৱনৰ আলীৰিদ' কোনে দি যায়?

- (1) মাতৃভূমিয়ে
- (2) দলেৰ প্ৰতিটো ঝাতুনে
- (3) প্ৰতিটো পুৱা আৰু সকিয়াই
- (4) মাতৃয়ে

১১. কথিক 'জীৱনৰ নতুন অৰ্থ' কোনে দিছে?

- (1) ঘোৱনৰ প্ৰাচুৰ্য
- (2) যাতাৰ অভিজ্ঞতাই
- (3) ভালপোৱাৰ আনন্দই

কথিক বৰ্ণনে

১২. কথিয়ে জিৰণি লোৱা বুলি উজ্জেখ নকৰা হান
কোনটো?

- (1) পাহাৰতলি
- (2) সাগৰৰ পাৰ
- (3) লদীৰ পাৰ
- (4) ঘেজুৰ গচ্ছ তল

১৩. কাৰ সৈতে কথিয়ে প্ৰাণ খুলি মনৰ ভাৰ প্ৰকাশ
কৰে?

- (1) বধুৰ সৈতে
- (2) পাঠকৰ সৈতে
- (3) প্ৰকৃতিৰ সৈতে
- (4) প্ৰেয়ীৰ সৈতে

১৪. দলেৰ প্ৰতিটো পুৱাই কথিব বাবে লুকুৱাই লৈ
আনে -

- (1) ঘোৱনৰ প্ৰাচুৰ্য
- (2) ঐশ্বৰৰ বিগুল সংজ্ঞাৰ
- (3) জীৱনৰ নতুন অৰ্থ
- (4) বিক ফুলৰ সুবাস

১৫. কথিক 'জীৱনৰ আলীৰিদ' কোনে দি যায়?

- (1) মাতৃভূমিয়ে
- (2) দলেৰ প্ৰতিটো ঝাতুনে
- (3) প্ৰতিটো পুৱা আৰু সকিয়াই
- (4) মাতৃয়ে

যিটোক ইতিমধ্যে সৰ্বভাৰতীয় কথকতা পৰম্পৰা
বো৲া হৈছে, সেয়ে ওজাপালি কলাশৈলীৰ লগত
ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইৰ কিছুমান দৃশ্য-প্ৰয়োগৰ কলাশৈলীৰ
সামুদ্ধ্য আছে।

১৬. পুৰণি অসমত মালী সংগীতৰ পৰম্পৰা তলব
কোনটো পৰিবেশ কলাৰ যোগেদি অব্যাহত
আছিল?

- (1) পুতুলাচাৰ
- (2) বিহু
- (3) ওজাপালি
- (4) ভাওনা

১৭. কণ্ঠটীকৰ এবিধ দৃশ্য-প্ৰয়োগৰ কলাশৈলী হৈছে -

- (1) কুশান গান
- (2) যক্ষগান
- (3) কুটু
- (4) বামুলী

১৮. কথকতা আৰু মালী কলাশৈলীৰ পৰা নিৰ্গত
হোৱা অসমৰ এক দৃশ্য-প্ৰয়োগৰ অনুষ্ঠান হৈছে -

- (1) ওজাপালি
- (2) যক্ষগান
- (3) ভাওনা
- (4) পাঞ্চালি গান

১৯. বিয়াহৰ ওজাপালিৰ অন্য নাম হৈছে -

- (1) ওজাপালি
- (2) শোক সংগীত
- (3) ওজা গীত
- (4) বাজহাউলিৰ বৎ চৰাৰ লগত

১১. কথিব বাবে 'বিক ফুলৰ সুবাস' কোনে কথিয়াই
আনে?

- (1) দলেৰ প্ৰতিটো পুৱাই
- (2) সক্ষাৎ প্ৰিয় বতাহো
- (3) পুৱাৰ পৰন্তে

দলেৰ প্ৰতিটো সকিয়াই

প্ৰাগজ্যোতিষ্য কামকপত (পুৱণি অসম) বহু
বছৰ আগৰ পৰাই মালী সংগীতৰ পৰম্পৰা আছিল।

প্ৰাকৃতিক আৰু বাজনেতিক পৰিবৰ্তন আৰু অন্যান্য
ফৰণত অসমৰ মালী সংগীতৰ ধাৰাত বাধা জিমিহিল;
বিষ্ণু ওজাপালি অনুষ্ঠানৰ যোগেদি এই পৰম্পৰা
অব্যাহত থাকিল। সেয়েহে ওজাপালিক ভাৰতীয়
মালী সংগীতৰ পৰম্পৰাৰ বৰ্ত বুলিৰ পাৰি।

ওজাপালি অনুষ্ঠানটো কথকতা আৰু মালী
কলাশৈলীৰ পৰা নিৰ্গত হোৱা কলাশৈলী।

অসমৰ দৃশ্য-প্ৰয়োগৰ কলাশৈলী ওজাপালি
অনুষ্ঠানটো অসমত অকলশৰীয়াকে হোৱা মোহোৱা-
মোপোজা বৰ্ত নহয়, ইয়াৰে এটা সৰ্বভাৰতীয় ভিত্তি
আছে। কিয়নো বৈদিক আৰ্যসকলৰ যোগেদি,
মূহকোবা আৰু পুৰুষৰ মজেজি প্ৰাচীন অসমতো

সাংকৃতিকৰণ বা শুক্ৰিকৰণ প্ৰথা সোমাই পৰিষিল।
উত্তৰ ভাৰতৰ পৰা প্ৰাগজ্যোতিষ্য কামকপলৈ বৈদিক
আৰ্যসকলৰ প্ৰবলজনৰ সৈতে কথকতা বীতি আৰু

মালী কলাশৈলীৰ পৰম্পৰা অসমতো প্ৰৱেশ কৰে।
সেয়ে আমি থাৰণা কথিব পাৰো যে বামায়ণ-সংগীত

আৰু বাস সংগীতৰ পৰম্পৰাৰ ভাৰতৰ ভিত্তিৰ পৰাই
অসমত সোমাই পৰে আৰু ইয়াৰ পৰাই ওজাপালি
অনুষ্ঠানটো সম্পূৰ্ণ নিজা কলাশৈলী কৰপে গঢ় লয়।
যিহেতু ওজাপালি অনুষ্ঠানটো সৰ্বভাৰতীয় একেৰো

দেখিবলৈ পোৱা যায় যে গীত, নতুন আৰু বাদু

প্ৰথমে মদিনৰ লগত (দেৱাগৰ বাদীগীত প্ৰণাদৈ)

সংযোজিত হৈ আছিল। ভাৰতীয় সংগীতো মদিনৰক

কেৰে আৰু সকলো পৰাই হৈ আছিল। আৰু বাদী

প্ৰথমে মদিনৰ লগত (দেৱাগৰ বাদীগীত প্ৰণাদৈ)

নতুন সংগীতৰ পৰাই হৈ আছিল। আৰু বাদী

উৎস পৰাই (common pool)ৰ পৰাই নিৰ্গত হোৱা,

১১. কামকপত মালী সংগীতৰ পৰম্পৰাত বা ধাৰাত
বাধা জন্মাৰ প্ৰথাক কাৰণ আছিল -

- (1) মালী সংগীত ধাৰাৰ প্ৰতি অনীহ
- (2) নৰবেৰেৰ ধাৰাৰ আৰ্বিডাৰ
- (3) ভাওনাৰ জনপ্ৰিয়তা
- (4) প্ৰাকৃতিক আৰু বাজনেতিক পৰিবৰ্তন

১২. পালাগান ভাৰতৰ কেৱল বাজাৰ অনুষ্ঠান ?

- (1) উবিষ্যা
- (2) মহাৰাষ্ট্ৰ
- (3) কেৱালা
- (4) পচিম বৎ

১৩. অমিলটো বা অশুক্তিটো বাজাৰ অনুষ্ঠান -

- (1) উবিষ্যা - পালাগান
- (2) পাজাৰ - দাসকাঠিয়া
- (3) উত্তৰ প্ৰদেশ - অহিৰ
- (4) কণ্ঠটক - যক্ষগান

১৪. “ওজাপালি অনুষ্ঠানটো এটা সৰ্বভাৰতীয়
কলাশৈলীৰ ভিত্তিৰ বৰ্ত !” সেয়েহে,

- (1) ইয়াক সংৰক্ষণৰ বাবে চৰকাৰে বিভিন্ন
আঁচনি গ্ৰহণ কৰে।
- (2) ইয়াক সৰ্বভাৰতীয় গ্ৰহণত প্ৰতিটো কৰাৰ
প্ৰচেষ্টা কৰিব লাগে।
- (3) ইয়াক স্থানীয় কৰণ থাকিলেও ইয়াৰ মাজত
সৰ্বভাৰতীয় বৈশিষ্ট্য বিন্দুমান।
- (4) ইয়াক অভি উচ্চমানৰ সংগীত ব্যৰহত
হয়।

১৫. ভাৰা তথা কোৱা কাৰ্যত পলম কৰা বল বয়সীয়া
শিকাকৰ অনুপ্ৰাণিত কৰাৰ বাবে আটাইতকৈ

উত্তম উপায়টো হৈছে -

- (1) স্পীচ ব্ৰেকাপিং বা দ্বাৰা ভাষণৰ ব্যৱহাৰ
- (2) শিক্ষাৰ সঘনাই শুধৰাই দিয়া
- (3) শিঁহিংৰ কথোপকথন বাণীক কৰি
বিশ্বেষণ কৰা
- (4) ইজনে-সিজনৰ লগত কথোপকথন
কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰা

109. ব্যাকবণ শিক্ষার ক্ষেত্রে তলৰ কোনটো শক্ত ?
 (1) ই শিক্ষার্থীক নিজৰ বাবেই বৈয়াকৰণিক
নিয়ম আবিষ্কাৰ কৰাত জৰিত কৰাৰ পাৰে
Grammar Concept related
- (2) বৈয়াকৰণিক গঠনৰ অনুশীলনৰ বাবে
অভিবৃজ্জ কৰছো প্ৰয়োজনীয়
- (3) নিয়ম জাপি দি ই কথোপকথন
যোগাযোগ কীমিত কৰে
- (4) ব্যাকবণ নিয়ম ভালদৰে জানিবৰ বাবে
কেৱল লিখা কামৰোৰ উভয়
110. প্ৰতিকাৰমূলক (remedial) শিক্ষা নিৰ্দেশিত হয় -
 (1) সময়ে সময়ে শিকাৰৰ পৰিক্ষা লোৱাত
Strategies, methods, approaches.
- (2) শিকনৰ আসোৱাই দূৰ কৰাত
- (3) বিদ্যালয়ৰ নিয়মীয়া সময়ৰ পাছত
- (4) চোকা শিকাৰৰোৱক আৰু ভাল ফল
দেখুটোৱাত
111. কথন আৰু লিখন কাৰ্যৰ তৎপৰ ফাঁড়িৰেক শিয়া
আৰু শিক্ষার্থীক অধিক ফলপ্ৰসূ শিকলত জৰিত
হ'বলৈ শিকেৱাটো হৈছে -
Assessment and ev..
- (1) ফাঁড়িনেল পৰিক্ষা
- (2) টাৰ্ম-টেষ্ট
- (3) ফৰমেটিভ এছেচেমেন্ট
- (4) ছামোটিভ এছেচেমেন্ট
112. অনুমান বা প্ৰেডিকশন তলৰ কোনটোৰ
উপ-দক্ষতা কৰে জৰিত ?
 (1) ড্রাফ্টিং
Reading phenomena in language learning ..
- (2) ছমাৰাইফিং
- (3) ন'ট টেক্সিং
- (4) বিডিং
113. পাঠপুঁথিৰ তথ্যৰ যুক্তিসিদ্ধান্ত, শব্দৰ ক্ষিপ
লিঙ্গকৰণ, অনুসন্ধান প্ৰক্ৰিয়া আৰু
শব্দসংজ্ঞৰ ভাল - এই দক্ষতাবোৰ তলৰ
কোনটোৰ লগত সম্পৰ্কিত ?
 (1) নিৰ্দিষ্ট তথ্য শ্ৰবণ
- (2) ক্যাণ্টিহেনশন পঠন
- (3) আৱেগিক হঁচুৰি
- (4) ধাৰণাবোৰৰ মৌখিক প্ৰকাশ
114. লিখেও বা পড়েও শিকাৰৰে কিছুমান শব্দৰ
অৰ্থ বুজি ব্যৱহাৰ কৰাত অসুবিধা পালে
শিক্ষককে -
Strategies, methods, approaches..
- (1) কথন আৰু লিখনৰ অনুশীলনৰ বাবে
বিশেষ প্ৰেণীৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে
- (2) ভুলবোৰ দেখুৰাই তথা শুধৰাই দিব লাগে
- (3) শিকাৰৰ মনোযোগ 'কী-বৰ্ড' বা সূচক
শব্দবোৰৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ কৰি তেলেখৰণৰ
শব্দ শিকাৰ লাগে
- (4) শিকাৰৰ শব্দবোৰ অৰ্থ'কৈ দিব লাগে

115. গ্ৰহণযোগ্য উচ্চাবণ প্ৰয়োগ কৰি শিক্ষার্থীয়ে
যোত্যা ব্যাকবণগতভাৱে শক্ত আৰু উপৰুক্ত
প্ৰসংগত যুক্তিশুভ্ৰ বাক্য ক'ব পাৰে, তেওঁয়া
সেৱা হয় _____ মূল্যায়নৰ অংশ ।
Speaking Related মূল্যায়নৰ অংশ ।
- (1) সংজীবনিশক্তি
- (2) কথন
- (3) লিখন
- (4) শ্ৰবণ
116. শিষ্ট-কেন্দ্ৰিক প্ৰেণীকোঠা এটাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে -
 (1) শিকাৰৰ বাবে ভিন ভিন তথৰ শিক্ষন
কাৰ্য্য
- Concepts
(2) প্ৰেণীকোঠাটোৰ সেঁ-মাজাত শিক্ষণৰ বাবে
- (3) শিক্ষকৰ নিৰীক্ষণত শিষ্টৰেই লগব
শিষ্টবোৰক শিকায়
- (4) আতি নিষ্ঠিয় শিক্ষক আৰু সক্ৰিয় শিকাক
117. বাজহৰা ঘোষণাৰ বনীবক্ষ শ্ৰতি ট্ৰেপৰ
অনুকৃতি ব্যৱহাৰ কৰি শিক্ষকে ব্যাকবণৰ গঠন
সম্পৰ্কীয় ইন্টুট শিক্ষার্থীক দিয়াৰ পাছত
শিক্ষার্থীয়ে ঘোষণাটোৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন সুৰি আৰু
উত্তৰ দি অনুশীলন কৰে । এই প্ৰিয়ায়টো
হৈছে - Strategies, methods, approaches..
- (1) ট্ৰেপৰমেটিভ এপ্র'চ
- (2) ট্ৰাকচাৰেল এপ্র'চ
- (3) কমিউনিকেটিভ এপ্র'চ
- (4) প্ৰেৰান্তেজিং এপ্র'চ
118. ধৰন চিহ্নিত কৰি সেইবোৰৰ অৰ্থ উক্তাৰ বাবে
সংশ্লিষ্টভাৱে প্ৰয়োগ কৰা কৌশল তলৰ
কোনটোৰ পৰিগাম ?
Listening phenomena in language learning..
- (1) পঠন
- (2) লিখন
- (3) কথন
- (4) শ্ৰবণ
119. প্ৰেণীকোঠাত নিয়ন্ত্ৰাণীন আৰু সূৰ্য লক্ষ্যকেন্দ্ৰিক
ভাষা অনুশীলন হৈছে -
Language educational terms
- (1) সুসংগঠিত অনুশীলন, খালী ঠাই পূৰণ
কৰা অনুশীলন
- (2) ৰ'ল প্ৰে, নাটক
- (3) চেমিনাৰ, পেনেল ডিছকাশুন
- (4) ইতিমধ্যে শিকা শব্দ সভাৰ ব্যৱহাৰ কৰি
ব্যক্তিগত পঠন
120. ভাষা অৰ্হতা প্ৰতিগতভাৱে নিশ্চিত আৰু
মানুহ এক নিৰ্দিষ্ট ভাষা-প্ৰাণী লৈ জন্মগ্ৰহণ
কৰে, যি প্ৰাণী মানুহে পাছলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব
পাৰে । এই মতসোৱণ কৰা ধাৰণাটো -
Language educational terms
- (1) লেন'মেন'লজিকেল এপ্র'চ
- (2) কগ্নিটিভ এপ্র'চ
- (3) নেছৰিলাইটিভ এপ্র'চ
- (4) কমিউনিকেটিভ এপ্র'চ

ভাগ V

ভাষা II

অসমীয়া

নির্দেশ : তলত উক্ত পরিচেছেনটো পঠি তাৰ তলত লগতে সৌন্দৰ্য শ্ৰমি সকলকো হাত-বাটুল দিয়া প্ৰস্মৃহৰ (প্ৰথ নং 121-ৰ পৰা 126-লৈ)।

আটাইতকৈ উপযুক্ত উত্তৰ বিকল্পটো বাচি উলিওৱা ।

তাৰতৰ্বৰ্ধ উত্তৰ-পূৰ্ব অঞ্চল বিশেষকৈ অসমত বিভিন্ন ধৰণৰ বনাপণী দেখা যায় । পৃষ্ঠৰ বহতো আনুভূমিকীয়া বনাপণী ইয়াতে পোৱা যায় । সুউচ্চ হিমালয় পৰ্বতৰ পাদদণ্ডে ছিচাপে এই তাৰতৰ্বৰ্ধ অঞ্চল বিভিন্ন প্ৰেৰীৰ বনাজীৰ-জন্তৰ বৰ্ষ বৰ্ষণ । প্ৰকৃতিৰ লীলাভূমি এই অঞ্চলত সকলো পথটীকৈৰে আৰৰ্থৰ কেন্দ্ৰ বিদ্ধু ।

বনাজীৰজগতৰ ভিতৰত বিহগ প্ৰেৰীয়ে সততে সকলোৰে মন পুলকিত কৰে । বহতো গৱেষণা কৰি দেখা গৈছে যে কেবলিয়ে বিলু প্ৰজাতিৰ চাৰিই লুণ হোৱাৰ পথত । অসমৰ নদ-নদী, জলাহ আদি আনুভূমি পৰ্যাণ পৰিমাণে খকা বাবে বিহগ প্ৰেৰীৰ থকাৰ সুবিধা আছে ।

কিম্বনো আনুভূমিস্মূহৰ সৈতে জলবিলাসী পক্ষীসমূহৰ এক নিবিড় সম্পর্ক আছে । দেওঁহাঁহ, ঘিৱাঁহ, মূলুঁহাঁহ, নেজাল হাঁহ, শিৰাহাঁহ, শবালী, হাড়গিলা, উলুমু'ৰা, ভেজা, ধনেশ আদি বিভিন্ন ধূলীয়া পৰিমাণী আৰু শানীয় মূল্যবান, পক্ষীসমূহৰ কলৰৰ দ্বাৰা আনুভূমিস্মূহ মুখৰিত হৈ থাকে, অসমৰ এনে বিলোৰক শানীয় হাঁহে একে একোটা 'হাঁহ কাৰখানা' বুলি আখ্যা দিব পাৰি । এই বিলোৰত আৰু উত্তৰ কাছাৰ জিলাত জাতিগাত শীতৰ কালহোৱাত পৰিশৰ্মা আৰু শানীয় চৰাইৰ এনে ভীৰ হয় যে বিশুৰ পক্ষীবিজ্ঞানীসকলৰ দৃষ্টি আৰৰ্থণৰ

ভাগ V

ভাষা II

অসমীয়া

চনৰ 26 জুনত গৃহীত হোৱা বাট্টসংঘৰ চনৰ প্ৰথম অনুজ্ঞেন্দে ঘোষণা কৰা হ'ল ।

‘বিশুৰ মনৰ জাতিৰ মাজাত জাতি, ধৰ, লিঙ্গ আৰু ভাষাৰ ভিত্তিত কোনো ভেদাদেন নাৰাধি আন্তৰ্জাতিক সহযোগিতা আদায়, তথামানৰ অধিকাৰ আৰু মৌলিক শান্তিতাৰ উন্নতি আৰু উদ্বাগনীৰ প্রতি বহু পিছতহে কভেনেন্ট দুখন বলৱৎ কৰা হয় ।

আৰু অন্তিমিতে মাত্ৰ 35 খন বাট্টহে বাট্টসংঘৰ মানৰ অধিকাৰ সুৰক্ষা গোটৈৰ সদস্য আছিল । বৰ্তমান 100

ৰো অধিক বাট্ট ইয়াৰ সদস্য । ভাৰত বাট্ট 1797 চনত ইয়াৰ সদস্য হয় ।

বিষ্ট এই চনৰ প্ৰতাবস্মূহ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ বাবে বাট্টসংঘৰ ভেনে কোনো সংশ্ল নাইল । গতিকে প্ৰতাৰ ভঙ্গকাৰী বাট্টৰ ওপৰত কোনো অনুসন্মূলক

হোৱা লোৱা সকল হোৱা নাইল । এই কাৰণে 1948 চনৰ 10 ডিচেম্বৰ তাৰিখে বাট্টসংঘৰ সাধাৰণ পৰিষদে

‘মনৰ অধিকাৰ সাৰ্ভজীলী ঘোষণা-গত’ গৃহীত কৰে । তেজিয়াৰ পৰাই 10 ডিচেম্বৰ তাৰিখটো প্রতি

বছৰে ‘মনৰ অধিকাৰ দিবস’ ছিচাপে সময় বিশুতে পালন কৰি অহু হৈছে । বাট্টসংঘৰ অধিনত কোনো

প্ৰাহিকী গঠিত নোহোৱাৰ ফলত মানৰ অধিকাৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাত বেমেজালিয়ে দেখা দিয়ে । সেয়েহে 1955 চনত বাট্টসংঘই দুখন ‘কভেনেন্ট’ অৰ্থাৎ ‘বাট্টহাযোগণ-গত’ গৃহীত কৰে, সেই দুখন হ'ল-

1. অসমৰিক আৰু বাজনেতিক ‘কভেনেন্ট’ আৰু
2. অখনোড়িক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক ‘কভেনেন্ট’

127. ‘মনৰ অধিকাৰ’ৰ বীজ পোণ প্ৰথমে ক’ত নিহিত হৈ আছিল ?

(1) প্ৰাকৃতিক নিয়মৰ ভেততি প্ৰতিষ্ঠিত প্ৰাকৃতিক অধিকাৰত

(2) প্ৰচনি ঘৰ্মৰ ধাৰণাৰ মাজাত

(3) দহ জুন

(4) এক জানুৱাৰী

128. বৰ্তমানৰ ‘মনৰ অধিকাৰ’ৰ বীজ পোণ প্ৰথমে ক’ত নিহিত হৈ আছিল ?

(1) প্ৰাকৃতিক নিয়মৰ ভেততি প্ৰতিষ্ঠিত প্ৰাকৃতিক অধিকাৰত

(2) প্ৰচনি ঘৰ্মৰ ধাৰণাৰ মাজাত

(3) দহ জুন

(4) এক জানুৱাৰী

121. তলত দিয়া পশ-পক্ষী কেইটাৰ ভিতৰত কোনটো বৰ্তমান সংখ্যালঘিষ্ঠ বা বিলুপ্তিৰ পথগামী নহয় ?

(1) মৃবুৰ
(2) বন বৌৰ
(3) এশিয়ান গড়
(4) দেও হাঙগলী

122. শীতকালত পৰিশৰ্মী আৰু শানীয় চাৰিই সমাৰেশ হোৱা জাতিগত ক'ত আছে ?

(1) নৰ্গাও জিলাত
(2) গোলাঘাট জিলাত
 (3) উত্তৰ কাছাৰ জিলাত
(4) কাৰ্বি আংলং জিলাত

123. তলত কোনটো জলবিলাসী পক্ষী নহয় ?

(1) ঘিৱাঁহ
 (2) ধনেশ
(3) দেওঁহাঁহ
(4) শবালী

124. শঙ্গণ, কাটুৰী আদি প্ৰকৃতিৰ চাৰিই কোনটো পক্ষীই পক্ষীবোৰে -

(1) দুৰ-দুৰন্দিলৈ খাদ্যৰ সকানত উৰি যায়
(2) নিৰ্মাণ কৰা বাহবোৰ মূল উপাদান সামাৰণ্তে জাৰি-জোৰৰ হয়

(3) কিংকাৰ কৰি খায় আৰু ইইঁত সদায়েই মাংসহাৰী
 (4) মৰাল আদি খাই প্ৰকৃতিৰ ভাৰসাম্য বক্ষা কৰে

125. নাচী গৰ বা চাঁগাই ক'ত পোৱা যায় ?

(1) বাজহানত
(2) গুজৰাটীত
(3) কেবালাত
 (4) মণিপূৰত

126. নদ-নদী, জলাহ আদি আনুভূমিস্মূহৰ সৈতে প্ৰতাক নিবিড় সম্পর্ক থাকে -

(1) দেৱৰীয়া লোকৰ
(2) বিলুপ্তিয়া পক্ষীবোৰ
 (3) জলবিলাসী পক্ষীবোৰ
(4) দুৰ্স্থাপ বনাজন্তবোৰ

127. তলত দিয়া বচনাখণ্ড মনোযোগেৰে গো / বচনাখণ্ডটোৰ তলত প্ৰথ নং 127-ৰ পৰা 135-লৈ প্ৰতিটো প্ৰশ্নেৰে চাৰিটাকৈ বিকল্প উত্তৰ দিয়া আছে / বচনাখণ্ডটোৰ আধাৰত এই প্ৰশ্নসমূহৰ আটাইতকৈ উপযুক্ত বিকল্পটো বিবৃচন কৰি উলিওৱা ।

পুনি কালত ‘ধৰ’ আৰু প্ৰাকৃতিক নিয়মৰ ভেটেই প্ৰাকৃতিক অধিকাৰৰ সূত্ৰপাত্ৰ হয় ।

প্ৰাকৃতিক অধিকাৰৰ ধাৰণাৰ প্ৰথম অৰহত প্ৰতিষ্ঠিত প্ৰাকৃতিক অধিকাৰত

(1) দহ ভিতৰত
(2) ছাৰিল জুন

(3) দহ জুন

(4) এক জানুৱাৰী

128. বাট্টসংঘৰ চনদ গৃহীত হোৱাৰ মূল কাৰণ -

(1) মৌলিক বৰ্ধীনতাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ অনুভূত

(2) মানৰ অধিকাৰ আইনৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ অনুভূত

(3) বিভিন্ন মহাসমৰৰ ধৰণসূচী-পত্ৰ গৃহীত কৰে, সেই দুখন হ'ল-

(4) বিশুৰ মহাসমৰৰ ধৰণসূচী-পত্ৰ

129. 1966 চনত বাট্টসংঘই গৃহীত কৰা ‘বাট্ট ঘোষণা-পত্ৰ’ৰ সংখ্যা আছিল -

(1) দুখন

(2) এখন

(3) তিনিশ্বন

(4) চাৰিশ্বন

130. ‘মানৰ অধিকাৰ সাৰ্ভজীলী ঘোষণা পত্ৰ’ কোনে গৃহীত কৰে ?

(1) ত্ৰিতীয় বিশুৰ দেশৰ গোটে

(2) বাট্টসংঘৰ সাধাৰণ পৰিষদে

(3) বাট্টসংঘৰ মানৰ অধিকাৰ সুৰক্ষা স্টোৰ সদস্য দেশসমূহে

(4) বাট্টসংঘৰ মূৰকীয়ে

131. মানৰ অধিকাৰৰ ধাৰণাটোৰ পাছৰ পৰা অধিক শক্তিশালী হৈ উঠে ?

(1) প্ৰথম মহাসমৰৰ পাছৰ পৰা

(2) 1948 চনৰ 10 ডিচেম্বৰৰ পৰা

(3) 1945 চনৰ 26 জুনৰ পৰা

(4) বিভিন্ন মহাসমৰৰ পাছৰ পৰা

132. ভাৰত কেতিয়া বাট্টসংঘৰ সদস্য হয় ?

(1) 1989 চনত

(2) 1979 চনত

(3) 1945 চনত

(4) 1947 চনত

133. 1966 চনত বাট্টসংঘই গৃহীত কৰা ‘বাট্ট ঘোষণা-পত্ৰ’ৰ সংখ্যা আছিল -

(1) দুখন

(2) এখন

(3) তিনিশ্বন

(4) চাৰিশ্বন

134. আৰজনিতে বাট্টসংঘৰ মানৰ অধিকাৰ সুৰক্ষাটোৰ সদস্য আছিল -

(1) 36 খন বাট্ট

(2) দুখন বাট্ট

(3) মাত্ৰ বেইগৰাকীয়ান ব্যক্তি

(4) বিশুশান্তি হাপন

135. মানৰ অধিকাৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাত প্ৰথম অৰহত দেখা দিয়া বেমেজালিৰ কাৰণ আছিল -

(1) বাট্টসংঘ ভেনেই চালুকীয়া অৰহত থকা বাবে

(2) সদস্য দেশবোৰৰ মাজাত সংষ্ঠাৰ অভাৱ

(3) বিভিন্ন মহাসমৰৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা নিৰাপদলক আৰু অৱজাক পৰিবেশ

(4) বাট্টসংঘৰ অধীনত কোনো প্ৰাহিকী গঠিত নোহোৱাটো

136. মানৰ অধিকাৰ কাৰ্য্যকৰী পাছৰ পৰা অধিক শক্তিশালী হৈ উঠে ?

(1) প্ৰথম মহাসমৰৰ পাছৰ পৰা

(2) প্ৰত্যয়

(3) বচন, যোজনা

(4) পুনৰ্গুৰি

137. ব্যাকবণ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিভাজিতক ধাৰণাটো

চিহ্নিত কৰা

- (1) সামৰ আৰু ভাষা সমূক পৰিবেশত জটিল
ব্যাকবণ শিক্ষা আহৰণ কৰা হয়
Grammar Concept related
- (2) পঠন আৰু লিখনৰ মাধ্যমেৰে ব্যাকবণৰ
বিকল্পৰোৱাৰ উভমকপে বিহৃত হয়
- (✓) (3) আচুতীয়াকে শিকোৱা ব্যাকবণৰ বিভিন্নোৱ
কথন লিখনলৈ কলান্তৰ কৰা হয়
- (4) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উত্তৰপত্ৰত শৰৎকণি কৰাই
বিশেষ ফল নিৰ্দিষ্যে

138. মিশ্রিত দক্ষতাৰ গোট এটা অসমসত্ত্ব

(heterogeneous) হয় -
Language educational terms

- (1) আধিক অৱহাৰ অনুসৰি
- (2) লিঙ্গ আৰু বয়সত
- (3) সামাজিক ভৱ বা প্ৰেণী অনুসৰি
- (✓) (4) জ্ঞান আৰু দক্ষতাত

139. বোঝগম্যতাৰ ক্ষেত্ৰত কাজলিক কাহিনী গঢ়া

আৰু তথ্যভিত্তিক কথা পঢ়া ভিতৰ হয়।
কাজলিক কাহিনী পঢ়েতে পচাঁৰেকে কি প্ৰকাশ
কৰাটো আশা কৰা হয় ?Poem, paragraph,stories

- (✓) (1) লিখন শৈলীৰ প্ৰংসংসাৰ আৰু লেখকৰ
বাৰ্তাৰ মূল্যায়ন
- (2) আধিক বৌদ্ধিক ব্যাখ্যা
- (3) কম আৰেগিক সঁহাৰি
- (4) আধিক বৌদ্ধিক ব্যাখ্যা আৰু কম
আৰেগিক সঁহাৰি

140. তলৰ কোনটো শিক্ষার্থী-কেন্দ্ৰিক নিৰ্দেশ ?

(1) ভাষণ

Concept (2) ব্যক্তিগতকৰণ নিৰ্দেশ

(3) প্ৰদৰ্শন

(4) আৰ্হিকৰণ

141. কাইনেছ-থেটিক শিকাবণ মূল্যায়ন তলত দিয়া
কোনটোৱে নহ'ব পাৰে ?

(1) 'ব'ল 'প্র', সামুহিক কাৰ্য

Strategies, methods, approaches..

(2) বহুমূল্যী উভৰ বিকল্পৰ প্ৰয়

(✓) (3) দীৰ্ঘ পৰীক্ষা, বচন

(4) ছবি লেবেল কৰা, খালী ঠাই পূৰ কৰা

142. পঠ এটাত থকা শব্দ এটাৰ 'মূল' মুলিলে
বুজায় -Language educational terms

(✓) (1) নিৰ্দিষ্ট প্ৰসংগত শব্দটোৰ গুৰুত্ব

(2) নিৰ্দিষ্ট প্ৰসংগত শব্দটোৰ সঠিক ব্যৱহাৰ

(3) শব্দ এটা ব্যৱহৃত হ'ব পৰা বিভিন্ন
প্ৰকাৰৰোৱা

(4) শব্দ এটাৰ আভিধানিক অৰ্থ

143. এখন নাটকৰ শিক্ষাৰ উভয় ধৰণটো হৈছে -

(1) কাহিনীটো আৰু ব্যাকবণৰ বিষয়ে নিৰ্দিষ্ট
প্ৰশ্ন সুৰি পৰীক্ষা ল'ব লাগে(2) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰেক নাটকখনৰ কাহিনীটো
বুজি পাৰলৈ কেইবাবাৰো নিঃশব্দে
পৰিবেলৈ দিব লাগে(✓) (3) প্রটো বুজি উঠাৰ পাছত ছাত্ৰ-
ছাত্ৰীৰেক নাটকখন মঝত্ব কৰিবলৈ দিব
লাগে(4) ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কম্প্রিহেণশনৰ পৰীক্ষা ল'ব
বাবে প্ৰশ্ন সুৰি লাগে144. অভিযোগ পত্ৰ এখনৰ মূল্যায়ন কৰোতে
পত্ৰখনৰ কোনটো অংশত অভিযোগটোৰ চমু
বিৱৰণ থাকে ?Poem, paragraph,stories

- (1) সামৰণিত
- (2) সজ্ঞাবল থকা অংশত
- (✓) (3) স্থিতীয় পৰিচেছনত
- (4) প্ৰথম পৰিচেছনত

145. যিটো পঢ়োৱা বা শিকোৱা হয়, তিক সেইটো
শিকা নহয়। কাৰণ,✓ (1) শিক্ষার্থীৰেৰ ভিতৰ নকৃতা, ভিতৰ
বাচ্চিতৰ থাকে আৰু ভিতৰ ভিতৰ পাৰিপার্শ্বিক
প্ৰেক্ষাপটৰ পৰা আহে

- (2) এজন শিক্ষক বা এজন শিক্ষার্থী কেতিয়াও
কোনো বিবয়ৰ সম্পূৰ্ণ পাৰলী নহয়
- (3) শিক্ষার্থীয়ে অননুষ্ঠানিক কথোপকথনত
মনোযোগ দিয়ে
- (4) শিক্ষকৰ সামাজিক-আধিক ভৱ
শিক্ষার্থীতকৈ ভিতৰ হ'ব পাৰে

146. শিকাৰ ক্ষেত্ৰত সামান্য আসোৱাহ থকা ছাত্ৰ বা
ছাত্ৰী এগৰাকীয়ে বিদ্যালয়ৰ পাঠত পাছ পৰি
নৰ'বৰ বাবে ল'ব লগীয়া প্ৰতিক্ৰমূলক
ব্যৱহাৰটো হৈছে -

- (1) 'সহজ' পঠ থকা সাৰাংশৰ যোগান ধৰা
- (2) কম্পিউটাৰত আধিক ডিজিটেল পঠ দিয়া
- (✓) (3) অটোকাফ শব্দৰেৱ চিনাক কৰি শিকাৰক
তাৰ অথবোৱাৰ শিকাই দি সহায় কৰা
- (4) নিৰ্দিষ্ট পাঠপুষ্টিতত্ত্ব দিয়া

147. শিক্ষার্থীৰ লিখন দক্ষতা মূল্যায়ন কৰোতে,

(1) ব্যাকবণৰ বাবে বিশেষ ধ্বনি বাধিৰ লাগে

Assessment and ev

(2) সিঁহঁতৰ ভাৱ প্ৰকাশৰ বাবে কেইবাবাৰো

আৰুষানিক সুযোগ দিব লাগে

(✓) (3) সিঁহঁতে লিখি থাকোতেই ফীডবেক দিব
লাগে, অভিয ফৰাহফল হিচাপে দিব
নালাগে(4) বিষয়, শব্দ আদিৰ বিকল্প সীমিত কৰিব
লাগে

148. তলৰ কোনটো পঠনৰ চাৰিটা বিভিন্ন বিভাগ ?

(1) ক্লিমিং, ৱেনিং, আৰিষ্কাৰ, সকাল

(2) আৰ্যোদ, তথ্য, প্ৰযোনুগুম্য বিৱৰণ, ক্লিমিং

(3) সকাল, আৰিষ্কাৰ, ৱেনিং, এজটেনছিড

(✓) (4) ক্লিমিং, ৱেনিং, এজটেনছিড আৰু
ইন্টেনছিড149. শিকাৰে বিতীয় ভাষাত দিয়া নিৰ্দেশ বুজি
পাৰলৈ সক্ষম হোৱা প্ৰযোজনীয়। - এইক্ষেত্ৰত
কি ধৰণৰ দক্ষতাৰ মূল্যায়ন কৰা হ'ব ?

(1) তথ্যৰ ব্যাখ্যা কৰা

(2) কি হ'ব অনুমান কৰা

(3) অলোচনা এটা বুজি পোৱা

(✓) (4) তথ্য সঠিকভাৱে মনত বাধি মনত
পেলোতা

150. প্ৰশ্নকৰণ বা তথ্যবিচাৰভিত্তিক শিক্ষাই -

(✓) (1) শিক্ষার্থীক প্ৰশ্ন কৰিবলৈ সুযোগ দিয়ে

Principles & Curriculum of Inquiries teaching

(2) শিক্ষার্থীক চিনৰ থোৱাক যোগান নথৰে

(3) মৌল শিক্ষার্থীৰ উৎসাহিত কৰে

(4) শিক্ষার্থীক সূজনীমূলক চিনৰ
পৃষ্ঠোৰকভা নকৰে

Part-I: Child Development ▶ Part-II: Mathematics ▶ Part-III: Environment
 ▶ Part-IV: Language-I (Hindi) ▶ Part-V: Language-II (English)

PART - I:
CHILD DEVELOPMENT

Directions : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

1. Cognitive development is supported by
 - (1) Environmental development is supported by Principles of the development of children
 - (2) presenting activities that reinforce traditional methods
 - (3) providing a rich and varied environment
 - (4) focussing more on individual activities in comparison to collaboration
2. Human development is
 - (1) quantitative Principles of the development of children
 - (2) qualitative
 - (3) environment to a certain extent
 - (4) both quantitative and qualitative
3. The nature-nurture debate refers to
 - (1) genetics and environment Principles of the development of children
 - (2) behaviour and environment
 - (3) environment and biology
 - (4) environment and upbringing
4. Which of the following is a passive agency of socialization?
 - (1) Health club Gender & Social
 - (2) Family
 - (3) Eco club
 - (4) Public library
5. In Vygotsky's theory, which aspect of development gets neglected?
 - (1) Piaget, Kohlberg and Vygotsky

- (1) Social
- (2) Cultural Piaget, Kohlberg and Vygotsky
- (3) Biological
- (4) Linguistic
6. Which of the following stages are involved when infants "THINK" with their eyes, ears and hands?
 - (1) Concrete operational stage
 - (2) Pre-operational stage
 - (3) Sensory-motor stage Piaget, Kohlberg and Vygotsky
 - (4) Formal operational stage
7. Ria does not agree with Rishabh about setting up a class picnic. She thinks that the rules can be revised to suit the majority. This kind of poor disagreement, according in Piaget, refers to
 - (1) Heteronomous morality
 - (2) Cognitive intransitivity
 - (3) Reaction
 - (4) Morality of cooperation Piaget, Kohlberg and Vygotsky
8. Which one of the following is a form of Sternberg's Triarchic Theory of Intelligence?
 - (1) Practical intelligence
 - (2) Experimental Intelligence
 - (3) Resourceful Intelligence
 - (4) Mathematical Intelligence
9. Who developed the first intelligence test?
 - (1) David Wechsler Practical intelligence
 - (2) Alfred Binet
 - (3) Charles Edward Spearman
 - (4) Robert Sternberg
10. Phonological awareness refers to the ability to
 - (1) reflect and manipulate the sound structure
 - (2) speak fluently and securely
- (3) know, understand and write
- (4) master the rules of grammar
11. Gender discrimination in a classroom
 - (1) does not affect the performance of the students Gender & Social
 - (2) may lead to diminished efforts by the students
 - (3) may lead to enhanced effort or performance of the male students
 - (4) is done more by the male teachers than their female counterparts
12. Which one of the following is an example of learning style?
 - (1) Visual process of teaching
 - (2) Aocular
 - (3) Factual
 - (4) Tactual
13. A teacher collects and reads the work of the class, then plans and adjusts the next lesson to meet students needs. He/She is doing
 - (1) Assessment of learning
 - (2) Assessment as learning
 - (3) Assessment for learning Distinction between Assessment for Learning
 - (4) Assessment at learning
14. Teacher who work under School Based Assessment
 - (1) are overburdened as they need to take frequent tests in addition to Monday tests
 - (2) need to assign project work to each subject to individual students
 - (3) observe students minutely on a daily basis to assess their values and attitudes
 - (4) feel a sense of ownership for the system

- 15.** "How do grades differ from marks?"
 (1) Divergent
 (2) Analytic
 (3) Open-ended
 (4) Problem-solving
- 16.** Girl students
 (1) learn questions on Mathematics well but face difficulty only when they are asked to reason them out
 (2) are as good in Mathematics as boys of their age
 (3) perform less competently in spatial concepts than boys of their age
 (4) possess more linguistic and musical abilities
- 17.** Difficulty in recalling sequence of letters in words and frequent loss of visual memory is associated with
 (1) Dyslexia
 (2) Dyscalculia
 (3) Dysgraphia
 (4) Dysprasia
- 18.** 'Education-of-all-in-schools-for-all' could be a tagline for which of the following?
 (1) Cohesive education
(2) Inclusive education
 (3) Cooperative education
 (4) Exclusive education
- 19.** Fluency, elaboration, originality and flexibility are the factors associated with
 (1) giftedness
 (2) talent
 (3) divergent thinking
 (4) acceleration
- 20.** Gifted students may be asked to spend more time on questions dealing with
 (1) remembering
 (2) understanding
(3) creativity
 (4) analysing
- 21.** Learning disabilities in Mathematics can be assessed most appropriately by which of the following tests?
 (1) Aptitude test
(2) Diagnostic test
 (3) Search test
 (4) Achievement test
- 22.** Learning disabilities are most likely to increase understanding of new concepts by
 (1) transferring knowledge between content areas
 (2) focusing attention on specific detail
 (3) prioritising academic content for study
 (4) increasing ability to organize information logically
- 23.** According to the theory of social learning of Albert Bandura, which one of the following is true?
 (1) Play is essential and should be given priority in school
(2) Modelling is a principal way for children to learn
 (3) An unresolved crisis can harm a child.
 (4) Cognitive development is independent of social development
- 24.** Deductive reasoning involves
 (1) reasoning from general to particular
 (2) reasoning from particular to general
 (3) active construction and reconstruction of knowledge
 (4) methods including inquiry learning and heuristics
- 25.** When children learn a concept and use it, practicing helps in reducing the errors committed by them. This idea was given by
 (1) E.L. Thorndike
 (2) Jean Piaget
 (3) J.B. Watson
 (4) Lev Vygotsky
- 26.** Which of the following skills is associated with emotional intelligence?
 (1) Measuring
 (2) Motor processing
 (3) Envisaging
(4) Empathising
- 27.** The inner force that stimulates and compels a behavioural response and provides specific direction to that response is
- 28.** Which term is often used interchangeably with the term "motivation"?
 (1) Incentive
 (2) Emotion
(3) Need
 (4) Inspiration
- 29.** _____ motives deal with the need to reach satisfying feeling states and to obtain personal goals.
 (1) Effective
(2) Affective
 (3) Preservation-oriented
 (4) Safety-oriented
- 30.** Which one of the following is a factor that affects learning positively?
 (1) Fear of failure
 (2) Competition with peers
(3) Meaningful association
 (4) Pressure from parents

PART – II : MATHEMATICS

Directions : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

- 31.** The difference of the place value and the face value of 5 in 35362 is
 (1) 0 (2) 495
 (3) 4995 (4) 5005
- 32.** 10 ones + 10 tens + 10 thousands equals
 (1) 11100 (2) 101010
 (3) 10110 (4) 11011
- 33.** The sum of the positive factors of 210 is
 (1) 576 (2) 575
 (3) 573 (4) 366
- 34.** Gorang worked $4\frac{1}{2}$ hours on Monday, 190 minutes on Tuesday, from 5 : 20 a.m. to 9 : 10 a.m. on Wednesday and 220 minutes on Friday. He is paid Rs. 42 per hour. How much did he earn from Monday to Friday?
 (1) Rs. 560 (2) Rs. 580
 (3) Rs. 540 (4) Rs. 637

- 35.** The sum of the greatest 4-digit number and the smallest 3-digit number is
 (1) 7000 (2) 9899
 (3) 10099 (4) 10999
- 36.** Twenty-six and twenty-six hundredths is written as
 (1) 2626 (2) 26.26
 (3) 262.5 (4) 2.626
- 37.** The product of remainder of $19009 \div 11$ and $9090 \div 11$ is
 (1) 4 (2) 5
 (3) 8 (4) 12
- 38.** How many $\frac{1}{6}$ are there in $3\frac{1}{3}$?
 (1) 12 (2) 15
 (3) 18 (4) 20
- 39.** What number should be subtracted from the product 1109×505 so as to get 505050?
 (1) 49495 (2) 55005
 (3) 54995 (4) 59495
- 40.** Which of the following is not correct?
 (1) 1 mm is one-tenth of 1 cm
 (2) 1 kg 12 gram = 1.012 kg
 (3) 10 metre 10 cm = 1010 cm
 (4) $\frac{23}{100} = 2.30$
- 41.** A tank contains 240 litres (L) 128 millilitres (mL) of milk, which can be filled completely in 16 jars of the same size. How much milk will be there in 22 such jars?
 (1) 330 L 176 mL
 (2) 331 L 760 mL
 (3) 331 L 176 mL
 (4) 332 L 650 mL
- 42.** Number of degree in four and two-third right angles is
 (1) 310 (2) 420
 (3) 330 (4) 400
- 43.** A water tank is 11 m long, 10m wide and 9m high. It is filled with water to a level of 6m. What part of the tank is empty?
 (1) $\frac{1}{4}$ (2) $\frac{1}{3}$
 (3) $\frac{1}{6}$ (4) $\frac{2}{3}$

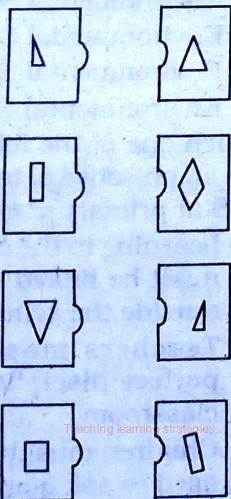
- 44.** Perimeter of a rectangle and a square are equal. Perimeter of the square is 96 cm and breadth of the rectangle is 4cm less than the side of the square. Then two times the area (in square cm) of the rectangle is
 (1) 560 (2) 960
 (3) 1040 (4) 1120
- 45.** Difference of smallest common multiple of 4, 5 and 6 and smallest common multiple of 5, 6 and 9 is
 (1) 30 (2) 45
 (3) 48 (4) 60
- 46.** As Per NCF 2005, teaching of numbers and operations on them, measurement of quantities, etc. at primary level caters to the
 (1) narrow aim of teaching mathematics
 (2) higher aim of teaching mathematics
 (3) higher aim to mathematize the child's thought process
 (4) aim of teaching importance of mathematics
- 47.** In class 3, a teacher asked the students to add 4562 and 728. A student responded to the questions as follow:
 Here, the student:
 4562
 + 728 so he is
 11842
 value in the process
- The response reflects that the child lacks the
 (1) Skill of addition
 (2) Concept of place value
 (3) Skill of addition by regrouping
 (4) Concept of order property of addition
- 48.** Which of the following problems from the textbook of Class IV refers to 'multidisciplinary problems'?
 (1) Draw the flag of India and identify the number of lines of symmetry in the flag.
 (2) Draw the mirror image of a given figure.
 (3) How many lines of symmetry are there in a given figure?
- (4) To draw a line of symmetry in a given geometrical figure.
- 49.** The following grid is drawn on a square paper:
-
- This representation reflects
 (1) position of numbers on abacus
 (2) concept of place value
 (3) equivalence of tens and ones
 (4) mathematical game
- 50.** Children at primary stage are able to classify the given shapes based on their appearance. According to Van Hiele levels of geometry, they are at
 (1) Visualizaiton stage
 (2) Analytic stage
 (3) Informal deduction stage
 (4) Formal deduction stage
- 51.** Manipulative models, static pictures, written symbols, spoken and written language, real world situations or contexts are five ways to represent
 (1) Mathematical thinking and ideas
 (2) Geometrical proof
 (3) Mathematics curriculum
 (4) Mathematical vocabulary
- 52.** After teaching the concept of division, a teacher created a 'Mathematical Wall' in the classroom and asked the students to write any two division facts in the assigned column within 48 hours:
- | MATH WALL | | | |
|-----------------|-------------------------|--------|--------|
| Ankit
25÷5=5 | Ankit
$0 \div 6 = 0$ | Babita | Bobby |
| Pragya | Dhruv | Sohan | Harsh |
| Rahul | Smita | Sunil | Tushar |

- This activity can help the teacher to
- (1) make the classroom environment noise free
 - (2) engage the students for next two days in some mathematical work
 - (3) give opportunity of expression to every child and to learn from each other
 - (4) keep the record of number of facts learnt by the students

53. Possible indicator pertaining to visual memory barrier hampering with learner's mathematical performance is

- (1) difficulty in retaining mathematics, facts and difficulty in telling time
- (2) difficulty in using a number line
- (3) difficulty to count on within a sequence
- (4) difficulty in handling small manipulations

54. A teacher in Class III distributed the following cards and asked the children to match the same shapes.



- Objective of this game is to
- (1) make the classroom environment engaging and joyful
 - (2) help children to recognise same shapes in different orientations
 - (3) enhance eye-hand coordination
 - (4) development the concept of similarity and congruency

- 55.** Geo-Board is an effective tool to teach
- (1) basic geometrical concepts like rays, lines and angles
 - (2) geometrical shapes and their properties
 - (3) difference between 2D and 3D shapes
 - (4) concepts of symmetry

56. Proficiency in Mathematical language in classroom can be enhanced by presenting the problems in the following sequence

- (1) **Everyday language** → Mathematized situation language → Language of Mathematical problem solving → Symbolic language
- (2) Symbolic language → Language of Mathematical problem solving → Mathematized situation language → Everyday language
- (3) Everyday language → Language of Mathematical problem solving → Mathe-matized situation language → Symbolic language
- (4) Language of Mathematical problem solving → Mathe-matized situation language → Symbolic language → Everyday language

57. Procedural fluency in Mathematics implies knowledge of rules, formulae or algorithm and implementing them with accuracy and flexibility and efficiency.

Flexibility in Mathematics refers to

- (1) ability to solve different types of problems from the same topic
- (2) ability to solve problems from arithmetic and geometry with same efficiency
- (3) ability to solve a particular kind of problem using more than one approach
- (4) ability to solve problems with accuracy, writing all steps

58. A child mentally calculated $(27 + 38)$ as 65. When he was asked to explain his method of addition, he responded that 38 is near to 40 so $(27 + 40)$ is 65. This strategy of addition is

- (1) Direct reordering
- (2) Regrouping
- (3) **Compensating**
- (4) Incrementing

59. Mental Math activities are important because they provide a chance to

- (1) develop mental computation procedures as the students try to identify the relationship between numbers for last calculations
- (2) master procedures learnt in class using paper-pencil
- (3) master algorithms learnt and practice more number of problems in less time
- (4) develop their speed with accuracy for calculations and help to improve performance in examinations

60. A child of primary class is not able to differentiate between number, operation symbols, coins and clock hands. This indicates that the child has problem regarding

- (1) Auditory memory
- (2) Working memory
- (3) **Visual processing**
- (4) Language processing

PART – III : ENVIRONMENT STUDIES

Directions : Answer the following questions by selecting the most appropriate option.

61. Bronze is a mixture of two metals. These two metals are:

- (1) Copper and Zinc
- (2) **Copper and Tin**
- (3) Copper and Iron
- (4) Aluminium and Tin

62. Select from the following a group that comprises of methods of cooking food :

- (1) Boiling, Kneading, Roasting
 (2) Baking, Boiling, Rolling
 (3) Frying, Soaking, Roasting
 (4) Baking, Frying, Roasting
- 63.** Select the correct statement about Mount everest.
 (1) It is a part of Jammu and Kashmir and the height of its peak is 8900 m.
 (2) It is a part of Nepal and the height of its peak is 8900 m.
 (3) It is a part of India and the height of its peak is 9850 m.
 (4) It is a part of Tibet and the height of its peak is 9850 m
- 64.** "Desert Oak" is a tree whose roots go deep into the ground till they reach water. The depth of these trees is nearly 30 times the height of the tree. This tree is found in
 (1) Rajasthan
 (2) Abu Dhabi
(3) Australia
 (4) Russia
- 65.** A train started from Gandhidham on 16th July, 2014 at 5:15 hours and reached Nagercoil on 18th July, 2014 at 4:45 hours. The distance covered by the train is 2649 km. The average speed of the train, In km/hr, is nearly
 (1) 57 (2) 56
 (3) 55 (4) 54
- 66.** Which is the best period for the people of Bihar stage to start bee-keeping ?
 (1) January to March
 (2) April to June
 (3) July to September
(4) October to December
- 67.** Select the correct statements about the 'Khejadi' tree :
 (a) This tree is mainly found in desert areas
 (b) It grows without much water
 (c) It is a shady tree and children like to play in its shade
 (d) It stores water in its trunk and people use thin pipes to drink this water
- (1) a, b and c
 (2) b, c and d
 (3) a, c and d
(4) a, b and d
- 68.** Which one of the following statements is correct about elephants ?
 (1) Elephants like to take too much rest because of their heavy bodies.
(2) A three-month-old baby elephant generally weighs about 2 quintals
 (3) An adult, elephant can eat even more than 2 quintals of leaves and twigs in one day
 (4) Elephants sleep for 8 to 10 hours is a day
- 69.** Read the following paragraph written by a student about his house in a village :
 "I have come from a village. It rains heavily at our place. Hence our houses are made almost 10 to 12 feet (9 to 36 metres) above the ground. They are made in bamboo pillars. The inner sides of our houses are also made of wood."
- This village must be in
 (1) Andhra Pradesh
 (2) Assam
 (3) Tamil Nadu
 (4) Uttarakhand
- 70.** In Braile script, raws of raised dots are made on a thick paper. This script is based on
 (1) 4 points (2) 6 points
 (3) 8 points (4) 10 points
- 71.** Which one of the following birds can rotate its neck backwards to a large extent ?
 (1) Mynah (2) Owl
 (3) Crow (4) Koel
- 72.** In which of the following parts of our country do people grow eatables such as tapioca and coconut in their courtyards and they find food prepared using these to be very tasty ?
 (1) Andhra Pradesh
 (2) Assam
 (3) Goa
(4) Kerala
- 73.** A doctor prescribed some medicines to a patient and also suggested him to eat jaggery, amla and more green leafy vegetables. This patient must be suffering from
 (1) Fever (2) Typhoid
 (3) Malaria (4) **Anaemia**
- 74.** Some birds can see four times as far as we can see. These birds are
 (1) crows, kites, Nightingales
 (2) Eagles, Pigeons, Parrots
(3) Kites, Eagles, Vultures
 (4) Doves, Crows, Peacocks
- 75.** With respect to the location of Delhi on the map of India the capital of Himachal Pradesh (Shimla) and the capital of Madhya Pradesh (Bhopal) are located respectively in its
 (1) North-East and North-West
 (2) South-West and South-East
(3) North and South
 (4) South-East and North-West
- 76.** The abbreviation EVS stands for
 (1) Environmental Skills
 (2) Environmental Science
 (3) Environmental Sources
(4) Environmental Studies
- 77.** Which one of the following is not an objective of teaching of EVS at primary stage ?
 (1) Learning in the classroom must be linked to the life outside the school
(2) Teachers must ensure perfect discipline in the classroom
 (3) Children must be encouraged to ask questions
 (4) Children must be encouraged to explain their immediate environment
- 78.** Aanchal frequently asks probing and imaginative questions in her class V; EVS class. By doing, so she aims at improving
 (1) observation skills
 (2) emotional skills
(3) thinking skills
 (4) speaking skills

- 79.** While teaching the topic on 'Our friend - Birds' to class III students, Nalini followed the following methodologies :
- Showing a documentary film on birds.
 - Using a chart having pictures of different birds and explaining briefly
 - Taking the students to the nearby park and asking them to observe the birds carefully. Nalini is using different approaches of learning in order to
 - follow her lesson plan
 - meet different requirements of learners having multiple intelligences**
 - impress other teachers and parents
 - promote reasoning skills in the students
- 80.** Which one of the following teaching strategies will be more effective for maximum involvement of students in teaching the topic of 'Games we play'?
- Take the students to the play-field and make them play different games on different days**
 - Make playcards of different games and show it to students
 - Ask the students to learn the names of different indoor and outdoor games
 - Ask the students to watch sports programmes on television and prepare a simple project on the same
- 81.** Which one of the following is not a suitable formative Assessment task in EVS ?
- Explain the dictation of important terms given in the lesson**
 - Perform the given practical activity and record your observations
 - Draw labelled diagram of given experimental set-up
 - Discuss disadvantages of water pollution
- 82.** After teaching the lesson on animals, Sheetal arranged a visit of her class IV students to the zoo. This would help the students to
- Concepts approaches and Learning strategies, TLM develop skills of animal protection
 - have a change on the daily time-table routine
 - co-relate classroom learning to real-life situations**
 - develop sensitisation about how to domesticate animals
- 83.** Shalini wants to introduce the topic on 'Nutrition' to her class V students. She should
- draw the diagram of the digestive system on the black-board
 - give examples of different foods rich in nutrients
 - use chart showing different kinds of foods
 - ask the students to open their tiffin boxes, see the contents, followed by her explanation**
- 84.** Rashmi was taught the following steps (not in sequence) to be followed while preparing in question paper.
- Writing the questions
 - Preparing the design
 - Editing the question paper
 - Preparing the blue print
- Assessment and Evaluation technique
The correct sequence of steps to be followed is
- (iv), (ii), (i), (iii)
 - (ii), (iv), (i), (iii)**
 - (iv), (i), (ii), (iii)
 - (i), (ii), (iv), (iii)
- 85.** Harpreet wants to suggest to her students as to how an individual can contribute in the best possible way towards environmental protection. Her best suggestion would be
- use public transport system for travelling**
 - do not keep a personal vehicle like car, scooter, etc
 - avoid frequent travel outside the home
 - get the engine of personal vehicle checked regularly
- 86.** Out of the following, the most effective way to arouse curiosity in class V students is to
- provide more space to share experiences
 - Assessment and evaluation technique give them more practice in written work
 - conduct frequent unit tests
 - ask and probing imaginative questions**
- 87.** Asking the question "How will our life get affected if there were no electricity for a month?" some
- sensitising the students on using electricity judiciously
 - assessing the students on sources of electricity
 - promoting imaginative and thinking skills of students**
 - Assessing the students on their general awareness
- 88.** The section on "Survey and Write" in some chapters of EVS textbook for class V primarily aims at
- assessing the students on their general awareness
 - Concepts approaches and Learning strategies, TLM providing opportunity to students to explore and learn
 - helping the students to learn basic concepts of the subject
 - improving practical skills of students
- 89.** Gunjan organises the following activities on different days in sensitise students to the concept of conservation of areas
- Encouraging every student to adopt a tree and look after it
 - Organizing a debate on forest conservation
 - Organizing a poster-making competition on trees
 - Showing children storage of logs of wood**
- Which one of the above activities will be least effective in achieving the desired objective?
- (A)
 - (B)
 - (C)
 - (D)**

90. After having taught the lesson 'What if it finishes' to class V students, Sheela administered a test to know the level of understanding of students about the topic. To her surprise, she observed that large number of students had not understood the related concepts. This could be mainly due to the reason that

- (1) she did not use the correct methodology to teach the topic
- (2) the cognitive level of students was not good
- (3) the topic was not suitable for inclusion in the textbook
- (4) students did not find the topic interesting

**PART - IV :
LANGUAGE - I (HINDI)**

निर्देश (91-99) : निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के सही/सबसे उपयुक्त उत्तर वाले विकल्प को चुनकर लिखिए।

गुलजार जी, क्या लिखते समय पाठक आपके चिन्तन में होते हैं? देखिए, जब मैं लिखता हूँ मेरे जेहन में मैं होता हूँ। मैं तय करता हूँ मुझे क्या करना है। मैं पहले यही तय करता हूँ। बात मुझे अपनी कहनी होती है। पाठक को सामने रखकर लिखने का कोई मतलब नहीं होता है। दूसरी महत्वपूर्ण बात मैं महसूस करता हूँ। वह है कथ्युनिकेशन, अपनी बात को पाठक तक पहुँचनाआर्ट ऑफ कथ्युनिकेशन, हाँ! मैं अपने लेखन को इस कसौटी पर रखता हूँ। मीडिया से जुड़े होने के कारण कहने के तरीके को लेकर मैं सोचता अवश्य हूँ। विषय मेरे होते हैं, मेरी बात सही है या नहीं आप अपनी ग्रोथ के साथ एक अहाता बनाते चलते हैं, हर फाइन आर्ट लोगों तक पहुँचानी ही चाहिए। संगीत हो, कला हो या लेखन हो वो अपने लक्ष्य तक पहुँचनी चाहिए, कहने का ऐसा तरीका तो होना ही चाहिए।

91. जब गुलजार लिखते हैं, तो विषय किसके होते हैं?

- (1) पाठकों के
- (2) फिल्म बनाने वालों के
- (3) स्वयं उनके
- (4) मीडिया के

92. गुलजार के अनुसार, लिखने वाले के जेहन में स्वयं लेखक होता है। इसका आशय यह है कि

- (1) लेखक स्वयं को सर्वोपरि मानता है
- (2) लेखक पाठक की उपेक्षा करता है
- (3) लेखक को अपनी ग्रोथ चाहिए
- (4) लेखक की संवेदनाएँ आत्मानुभूति केन्द्र में होती हैं

93. एक लेखक के लिए दूसरी महत्वपूर्ण बात क्या है

- (1) सम्प्रेषण (2) मीडिया
- (3) कला (4) लेखन

94. किसी भी कला का लक्ष्य क्या है

- (1) वह सुन्दर तरीके से कही गई है
- (2) लोगों तक वह बात पहुँचे
- (3) मीडिया द्वारा सराही जाए
- (4) सरल भाषा का प्रयोग करना

95. गुलजार अपने लेखन को किस कसौटी पर कहते हैं?

- (1) वह बात पाठक तक पहुँच रही है या नहीं
- (2) वह व्यंग्य भरे अन्दाज में कही गई है या नहीं
- (3) वह सब लोगों द्वारा सराही गई है या नहीं
- (4) मेरी ग्रोथ हो रही है या नहीं

96. गुलजार लिखने से पहले क्या तय करते हैं

- (1) किसके लिए कहना है
- (2) क्या कहना है
- (3) कैसे कहना है
- (4) क्यों कहना है

97. जेहन का अर्थ है

- (1) दिल (2) दिमाग
- (3) ख्याल (4) सप्ना

98. 'संगीत' से विशेषण शब्द बनेगा

- (1) संगीता
- (2) संगीतज्ञ
- (3) संगीतवाला
- (4) संगीतवान

99. "कहने का ऐसा तरीका तो होना ही चाहिए।" वाक्य में निपात शब्द हैं

- (1) ऐसा, तो (2) तो, का
- (3) ही, ऐसा (4) तो, ही

निर्देश (100-105) : नीचे दिए पद्धतियों में सबसे उचित विकल्प चुनिए।

जब नहीं था

इन्सान

धरती पर थे जंगल

जंगली जानवर, परिन्दे

इहीं के बीच उत्तरा

इन्सान

और घटने लगे जंगल

जंगली जानवर, परिन्दे

इन्सान

बढ़ने लगा बेतहाशा

अब कहाँ जाते जंगल

जंगली जानवर, परिन्दे

प्रकृति किसी के साथ

नहीं करती नाइन्साफी

सभी के लिए बनाती है जगह

सो अब

इन्सानों के भीतर उत्तरने लगे हैं

जंगल, जंगली जानवर

और परिन्दे

100. धरती पर इन्सान के आने के बाद क्या हुआ?

(1) जंगल घटने लगे

(2) जानवर घटने लगे

(3) पक्षी घटने लगे

(4) ये सभी

101. 'इन्सान बढ़ने लगा बेतहाशा' का भाव है

(1) इन्सान खूब तरकी करने लगा

(2) इन्सान खूब तेज भागने लगा

(3) इन्सान खूब बड़ा होने लगा

(4) इन्सान अपने पैरों पर चलने लगा

102. प्रकृति किसके प्रति नाइन्साफी नहीं करती?

(1) जंगल के प्रति

(2) पशु-पक्षियों के प्रति

(3) इन्सान के प्रति

(4) ये सभी

103. कविता के अन्त में क्या व्यंग्य किया गया है?

(1) प्रकृति ने इन्सानों के प्रति नाइन्साफी की

(2) इन्सानों में अब इन्सानियत खत्म हो गई है

(3) इन्सानों के भीतर जंगल की तरह पेड़ उग आए हैं

(4) इन्सानों ने जंगल उगाना शुरू कर दिया है

different ways in every country, with no regard to nationality, religion, faith or political ideology. Since the official World Animal Day website was launched by Nature-watch Foundation, the number of events taking place throughout the world has increased and the trend continues. And, that is the aim to the World Animal Day initiative to encourage everybody to use this special day to highlight their importance in the world; celebrate animal life in all its forms; celebrate humankind's relationship with the animal kingdom; acknowledge the diverse roles that animals play in our lives- from being our companions, supporting and helping us, to bringing a sense of wonder into our lives; and acknowledge and be thankful for the way in which animals enrich our lives. Increased awareness will lead the way to improved standards of animal welfare throughout the world. The initiative is a way to unite the animal welfare movement with something that everyone can join in, whether they are part of an organization, group, or an individual. Through education, we can help create a new culture of respect and sensitivity, to make this world a fairer place for all living creatures. On the website people will find everything they need to make World Animal Day a reality in their area. If we care about animals, we should not miss this special day to help make animal welfare issues front page news around the globe- a vital catalyst for change.

- 121.** By reading this passage, we learn that the World Animal Day is an/a celebration.
 (1) monthly, on the 4th
 (2) year long
 (3) annual
 (4) commemoration held in 1931

- 122.** The writer points out that animals are important because they
 (1) can replace people by being more resourceful
 (2) will outlive human beings in the years to come

- (3) can be put to work in many ways
 (4) make us appreciate the diversity of life

- 123.** The launch of the website is to -

- (1) promote social networking by animal lovers
 (2) provide guidelines to celebrate Animal Day
 (3) give information about endangered animal species
 (4) serve as a source of reference about animals

- 124.** The writer implies that animals are

- (1) treated cruelly by human beings
 (2) usually given due protection
 (3) ignored altogether
 (4) often subject to mistreatment

- 125.** Identify the correct statement,

- (1) Animals often pose a danger to people.
 (2) People tend to forget to celebrate Animal Day.
 (3) Animal Day reminds us to care for other species.
 (4) The new website was started by the writer.

- 126.** The expression: 'a sense of wonder' means

- (1) a critical reaction
 (2) a sympathetic attitude
 (3) an emotional response
 (4) a deep understanding

- 127.** A closest synonym for the word 'sensitivity' as used here is

Grammar Concept related

- (1) passivity (2) affection
 (3) awareness (4) tolerance

- 128.** The antonym of the word 'initiative' is

- Grammar Concept related
- (1) enterprise
 (2) idleness
 (3) indifference
 (4) advance

- 129.** A word in the essay that means 'impetus' is

- (1) trend (2) catalyst
 (3) reality (4) welfare

Directions (130-135) : Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the most appropriate option.

Mediating can have an almost instant effect on reducing stress, researchers have found. They say three consecutive days of 25-minute sessions can have a dramatic effect. Researchers studied 'mindful mediation'- the guiding principle is to live more 'in the moment,' spending less time going over past stresses and worrying about future problems. Techniques include moving the focus of attention around the body and observing sensations that arise the so-called 'body scan'.

A secular practice, it is said to help people recognize and overcome negative thoughts. For the study, the research team had 66 healthy individuals aged 18-30 years old participate in a three-day experiment. Some participants went through a brief mindfulness mediation training program; for 25 minutes for three consecutive days, the individuals were given breathing exercises to help them monitor their breath and pay attention to their present moment experiences. A second group of participants completed a matched three-day cognitive training program in which they were asked to critically analyze poetry in an effort to enhance problem-solving skills. Following the final training activity, all participants were asked to complete stressful speech and mathematical tasks in front of stern-faced evaluators. Each individual reported their stress levels in response to stressful speech and mathematical performance stress tasks, and provided saliva samples for measurement of cortisol, commonly referred to as the stress hormone. The participants who received the brief mindfulness mediation training reported reduced stress perceptions to the speech and mathematical tasks, indicating that the mindfulness mediation fostered psychological stress.

- 130.** The text is a piece of writing.
 (1) factual
 (2) descriptive
 (3) biographical
 (4) reflective
- 131.** The writer's attitude to meditation is
 (1) indifferent
 (2) different
 (3) suspicious sometimes
 (4) supportive
- 132.** The writer, by referring to the experiment, suggests that, it is
 (1) stress that cannot be controlled
 (2) possible for us to control stress
 (3) mathematics is a stressful subject
 (4) poetry analysis is easier than solving mathematical problems
- 133.** The 'body scan' is a reference to
 (1) an experiment in a lab
 (2) a form of meditation
 (3) a research experiment
 (4) a problem-solving activity
- 134.** An antonym for the word 'stressful' would be.
Grammar Concept related
 (1) annoying
 (2) calming
 (3) challenging
 (4) erasing
- 135.** The word that can replace 'perception' in the text is
 (1) belief
 (2) attention
 (3) conceptualisation
 (4) trust
- Directions (136-150) :** Answer the following questions by selecting the most appropriate option.
- 136.** The teacher's role is shifting from "sage on the stage" to "guide on the side". Technology integration helps this process when
Strategies, methods, approaches
 (1) systems store more data and administer tests individually to students
 (2) students actively search for and explore answers instead of receiving standard inputs
- 137.** Slow learners fail to grasp effectively and mix up words and structures easily. Teachers can remediate by beginning with
Linguistic educational terms
 (1) setting drills for practice
 (2) pairing them with 'clever' students
 (3) identifying the areas of difficulty
 (4) preparing a summary of the content
- 138.** According to language acquisition theory, when there is a lack of sufficient information in the language input, there is a universal grammar that applies to all
Linguistic educational terms
 (1) colloquial languages
 (2) modern languages
 (3) classical languages
 (4) human languages
- 139.** For English as a second language, 'acquisition- poor environment' is one where
Linguistic educational terms
 (1) Hindi/Mother tongue is the lingua franca
 (2) English language is used only in the classroom
 (3) English is not spoken at home at all
 (4) access to any learning material is unavailable to students
- 140.** In Class II, sharing stories, familiar experiences, and interests, employing gestures where appropriate, is a sub-skill of function.
Strategies, methods, approaches
 (1) reading (2) listening
 (3) speaking (4) writing
- 141.** In the case of vocabulary use, grammar provides a pathway to learners to
Diction & Vocabulary
 (1) speak in formal situations with greater accuracy and confidence
 (2) re-tell listening inputs into oral output
- 142.** Selection of language items while determining the second language syllabus should take into account.....
Principles & Curriculum of language teaching
 (1) the minimal disruption of school schedule
 (2) how easy it is to learn/use the item
 (3) how easy it is to teach the concept
 (4) the frequency and range of use of the items
- 143.** One of the sub-skills that is assessed for speaking is
Speaking skills and phenomena
 (1) understanding, and responding in a paragraph, to literary works
 (2) using appropriate volume, clarity and gestures in individual or group situations
 (3) spelling common, frequently used words correctly
 (4) listening actively and responding to others in small and large group situations
- 144.** Grammar gains its prominence in language teaching, particularly in English as a foreign language. Accuracy in language use can be achieved through
Grammar Concept related
 (1) intensive practice with sentence patterns
 (2) grammar is taught as the basis for all four language skills
 (3) reading more books written in the target language
 (4) integrating knowledge of structures with use and meaning
- 145.** "Some research has shown that developing students native language skills leads to higher scores academically over the long term in English." A bilingual class would be characterized by
Principles & Curriculum of language teaching
 (1) the use of students native language in the second language class

- (2) revision work one in the native language
 (3) more guided translation activities, individual/ collaborative
 (4) the reformulation of concepts, structure use in the native language
- 146.** Motivation is an important factor in language learning. For example, in Class VI, may be done.
 (1) memorization and use of necessary vocabulary
 (2) systematic analysis and use of structures
 (3) use of visual devices and game-like exercises
 (4) use of the mother tongue as the 'medium'
- 147.** Second language acquisition is more effective when it
 (1) is used as the basis for discussing grammatical concepts
 (Strategies, methods, approaches)
 (2) involves periodic revision work by the teacher and students
 (3) involves mostly self-study by students, using certain guidelines
 (4) is practised to situations familiar to students
- 148.** Among the four language skills, which pair constitutes the reinforcement skills?
 (1) Reading and listening
 (2) Speaking and listening
 (3) Reading and speaking
 (4) Reading and writing
- 149.** Students of Class IV can recognise flawed usage of sentence construction when the teacher
 (1) tells them something is wrong
 (2) gives alternatives as possible corrections
 (3) lets them find the corrections
 (4) focuses on certain surface errors
- 150.** The teacher and student/s discuss a topic and the former starts the conversation by asking a question then the student/s respond by giving ex-

amples and explanations. The speaking assessment here is to grade how well students speak. Related phenomena.
 (1) speak fluently and creatively
 (2) process information and respond appropriately
 (3) express themselves
 (4) respond in an appropriate tone and express themselves fluently and accurately

PART - V: LANGUAGE-II (ENGLISH)

121. (3)	122. (4)	123. (2)	124. (4)
125. (3)	126. (3)	127. (3)	128. (3)
129. (2)	130. (1)	131. (4)	132. (2)
133. (2)	134. (2)	135. (3)	136. (2)
137. (3)	138. (4)	139. (4)	140. (3)
141. (3)	142. (4)	143. (2)	144. (4)
145. (4)	146. (3)	147. (4)	148. (4)
149. (2)	150. (2)		

Explanation

PART - I: CHILD DEVELOPMENT

- (3) According to Piaget's Cognitive Development Theory:
 - Cognitive development takes place at different rates at different stages of development.
 - Cognition develops through the interaction between the child and the environment.
 - According to Piaget, in the 'Formal Operational Period', the child begins to think logically about abstract propositions as in this period:
 - mental capabilities develop to the maximum level.
 - metacognition and problem-solving skills develop in children.
 - Cognitive development is supported by providing a rich and varied learning environment.
- (4) Human development is both quantitative and qualitative.

Human-development is based on certain principles. The reversible in this is not the principle of human development. Because there are many actions that take place in the human body, such as heart pulsation, digestive activities, inhalation, etc. are reversible activities. While sequentialism, general to specific and continuity are theories related to human development.

- (1) The nature-nurture debate refers to genetics and environment.

Due to genetics or hereditary, some attributes are passed on from generation to generation.

Short Answer

PART - I : CHILD DEVELOPMENT

1. (3)	2. (4)	3. (1)	4. (2)
5. (3)	6. (3)	7. (4)	8. (1)
9. (2)	10. (1)	11. (2)	12. (1)
13. (3)	14. (4)	15. (2)	16. (2)
17. (1)	18. (2)	19. (1)	20. (3)
21. (2)	22. (4)	23. (2)	24. (1)
25. (1)	26. (4)	27. (1)	28. (3)
29. (2)	30. (4)		

PART - II : MATHEMATICS

31. (3)	32. (3)	33. (1)	34. (4)
35. (3)	36. (2)	37. (1)	38. (4)
39. (3)	40. (4)	41. (1)	42. (2)
43. (2)	44. (4)	45. (1)	46. (1)
47. (2)	48. (1)	49. (2)	50. (1)
51. (4)	52. (3)	53. (1)	54. (2)
55. (2)	56. (1)	57. (3)	58. (3)
59. (1)	60. (3)		

PART - III : ENVIRONMENT STUDIES

61. (2)	62. (4)	63. (2)	64. (3)
65. (2)	66. (4)	67. (1)	68. (2)
69. (2)	70. (2)	71. (2)	72. (4)
73. (4)	74. (3)	75. (3)	76. (4)
77. (2)	78. (3)	79. (2)	80. (1)
81. (4)	82. (3)	83. (4)	84. (2)
85. (1)	86. (4)	87. (3)	88. (2)
89. (4)	90. (1)		

PART - IV : LANGUAGE-I (HINDI)

91. (3)	92. (4)	93. (1)	94. (2)
95. (1)	96. (2)	97. (2)	98. (2)
99. (4)	100. (4)	101. (1)	102. (4)
103. (2)	104. (3)	105. (1)	106. (4)
107. (3)	108. (4)	109. (1)	110. (2)
111. (1)	112. (3)	113. (1)	114. (2)
115. (4)	116. (2)	117. (4)	118. (2)
119. (3)	120. (2)		

ভাগ IV**ভাৰা I****অসমীয়া**

নির্দেশ : তলত দিয়া বচনাখণ্ডে পঢ়া আৰু প্ৰশ্ন নং ১১-১৮ পৰা ৭৭-লৈ আটাইভটোকে উপৰতো নিৰ্বাচন কৰা।

বৃটিষ্ঠ-সংক্রমণৰ সময়ত যিজল সিংহ পুৰুষে কছুবীৰু বুলি অসমীয়া জাতিৰ আগ-মঙ্গল দেৱা কৰিবলকে দুখল কৰা বিদেৱী বুৰজীৰিদ নৃত্যবিদ্বকলে যিমানেই কি অসমীয়া জাতিৰ পৰা টাউচেন্সা বংশৰ অভিয়ন শৌৰৰ শেষ শলিতাড়লি তেজ-মঙ্গল তাক নুই কৰিবৰ ঠকেৱেই নাই। কছুবীৰ আলাই আছিল সেইজনেই হৈছে তুলাৰাম সেনাপতি। নিমাচা নামটো কিছিকিত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বংশ বুলি কোৱা নোকে কি, তুলাৰাম নাম আজি অসমীয়া বুৰজীৰ আছে। বিশুদ্ধাখৰ প্ৰতাপগুৰীয়া বজাৰ ভাৰ্যা কুকুৰীৰ জ্বাবৰ পাঠিত বিচাৰিলেহে পোৱা হয়। কিন্তু একাল গৰ্ভত জন্ম প্ৰহল কৰা আৰিমতও এই ব্ৰহ্মপুত্ৰ কুলৰ আছিল যোত্যা এই তুলাৰামৰ সংকল, মনোৱ, দৃঢ়া, দুঃসাহসিকতা আৰু বুৰজী প্ৰেৰণাই শক্তি-মিত আলাই আছিল সেইজিকাৰ সংকল কৰিছিল। “ব, তোক তুলাৰাম তুলাৰাম দেমুৰাম” বোলা বীৰত্ব ব্যঙ্গক একাল যে বলুৱা লোকেই দিয়া, তাক কোৱাৰ সকাম নাই। আপমৰ মানুহে চঞ্চ খাইছিলেই নে বৰুৱা হাতীয়েও শনিয়াৰ কৌশিল্য বা কুশিল নগৰৰ নামো পূৰ্ণত বোলে উজৰ-কাছৰত বাট এবি দিছিল, এনেছে আছিল তুলাৰামৰ প্ৰতাপৰ কৃততা। সেই কৃততাৰ দিয়া।

ওপৰত বিজয়ী বৃটিষ্ঠ উচ্চ কৃত্পক্ষয়ো সেও মানিবলীয়া হৈছিল। তুলাৰাম সেনাপতিৰ আজ্ঞা-প্ৰতিষ্ঠা, উদাম আজিও কথাটি শিল হৈ পৰি আছে। অসমীয়া জাতি মৰণৰ ঘণ্টালৈ কিমান চল লৈছে, সেই শিলেৰে পৰীক্ষা কৰিবৰ সময় পালোছি।

ASSAMESE

(5)

M

দেহন বা থ্যান খেলটো একেবাৰে উজনিৰ পৰাই ওলাই অহ্য। তেজীমজা, পানেষৈ ফালমজা, তুলাৰা-চতলাকে আদি কৰি আমাৰ মাজত থকা ভালোমান সাধুকথা এইটো খেলৰ পৰাই মুখে মুখে বাগৰি অহ্য। তৈৰোৱা বাজাই, টেঙাবীৰী, কাচাৰী, শিলপুঁথুৰী, যোগীজান, চল, ধেমাজী প্ৰড়তি ঠাইত দেহন কছুবীৰী গৰ্বৰ পূৰণ চিন এতিয়াও মাত্ৰি তলত মাজে মাজে ওলাই থাকে। গভিকেই কছুবীৰী সংকৃতি সুকীয়া বুলি অসমীয়াৰ গাৰপৰা একবাই দিলেও, বুৰজীক ঠিকাই এপৰাৰ ক'ব লাগিব যে কছুবীয়েইহে অসমীয়া সংকৃতিৰ বাজহুড়।

91. তুলাৰাম সেনাপতি কোন বংশৰ লোক আছিল ?
 (1) আহোম বংশৰ
 (2) কছুবীৰী বংশৰ
 (3) ঠাউচেন্সা বংশৰ
 (4) সেনাপতি বংশৰ

92. তুলাৰামৰ প্ৰতাপৰ কৃততাত কোনে সেও মানিবলৈ বাধ্য হৈছিল ?
 (1) শক্তি-মিত সকলো
 (2) বনীয়া হাতী
 (3) শিল
 (4) বৃটিষ্ঠ উচ্চ কৃত্পক্ষ

93. শনিয়াৰ কৌশিল্য বা কুশিল নগৰ অঞ্চলৰ নিবাসী কোন আছিল ?
 ✓ (1) তুলীয়া-কছুবীৰী সকল
 (2) মিহিসকল
 (3) গাৰোসকল
 (4) খাইসকল

94. তলত দিয়া অসমীয়া শবকেইটাৰ ভিতৰত কোনটো কছুবীয়লীয় শব্দ নহয় বিচাৰি উলিওৱা।
 (1) চাউল
 ✓ (2) কাগজ
 (3) ডাঁৰুৰ
 (4) জা-জলপান

95. বৃহতৰ কছুবীৰী জাতিৰ ঠাল-ঠেঙুলিৰোৱাৰ ভিতৰত তলত দিয়া কোনটো উজনিৰ পৰা ওলাই অহ্য ?
 (1) শফলচং
 (2) ঠাউচেন্সা
 (3) বঁদৌচা
 (4) দেহন

ASSAMESE

(6)

ASSAMESE

96. কৌশিল্য বা কুশিল নগৰৰ অতীততে তুলীয়া-কছুবীসকলে দিয়া নামটো আছিল -

- ✓ (1) হালালী
 (2) বিশুনাথ
 (3) শনিয়া
 (4) প্ৰতাপপুৰ

নিৰ্দেশ : তলত দিয়া পদ্যাঙ্গশটো পঢ়ি তাৰ তলত দিয়া

প্ৰশ্নোৱৰ (100-ব পৰা 105-লৈ) আটাইভটোকে উপৰতো উজৰটো বাচি উলিওৱা।

অ' মোৰ চেনেছি দেশ,

তোমাৰ দুৰীয়া পঁজা,

বচা তাত শাস্তিৰ হৰণ;

ক'ত পাম এনে শ্ৰীতি,

সৰল প্ৰাপৰ ভাৰা

সেৱাৰ মহিমাময় তা'গ ?

দুৰীয়াৰ ডগা পঁজা,

একোখন তীৰ্থ তাত,

একোখন পৃণ্য আশ্রম;

মৰিলে পুৰু আহি

দুৰীয়া দেশত মোৰ

লঙ্গ যেন পুৰু জনম।

97. তেজীমলাৰ সাথুটো মূলত কোনটো খেলৰ লোককথা আছিল ?

- (1) লাঠোচা
 ✓ (2) দেহন বা থ্যান
 (3) পংলংচা
 (4) হাশুচা

98. তেজীমলাৰ সাথুটো মূলত কোনটো খেলৰ বিকক্ষে থিয় দি নিজৰ ধীৰত্ব দেমুৰাবলৈ সক্ষম হৈছিল ?

- (1) আহোম
 (2) কছুবীৰী
 ✓ (3) বৃটিষ্ঠ
 (4) মান

100. কৰিয়ে কোনে ‘শাস্তিৰ হৰণ’ বচাৰ কথা কৈছে ?

- (1) দুৰীয়া বাইজে
 ✓ (2) কৰিব চেলেহৰ জন্মভূমিখনে
 (3) দেশৰ জনতাই
 (4) চেনেছি বা প্ৰেমৰ পাত্ৰায়ে

ASSAMESE

(5)

M

দেহন বা থ্যান খেলটো একেবাৰে উজনিৰ পৰাই ওলাই অহ্য। তেজীমজা, পানেষৈ ফালমজা, তুলাৰা-চতলাকে আদি কৰি আমাৰ মাজত থকা ভালোমান সাধুকথা এইটো খেলৰ পৰাই মুখে মুখে বাগৰি অহ্য। তৈৰোৱা বাজাই, টেঙাবীৰী, কাচাৰী, শিলপুঁথুৰী, যোগীজান, চল, ধেমাজী প্ৰড়তি ঠাইত দেহন কছুবীৰী গৰ্বৰ পূৰণ চিন এতিয়াও মাত্ৰি তলত মাজে মাজে ওলাই থাকে। গভিকেই কছুবীৰী সংকৃতি সুকীয়া বুলি অসমীয়াৰ গাৰপৰা একবাই দিলেও, বুৰজীক ঠিকাই এপৰাৰ ক'ব লাগিব যে কছুবীয়েইহে অসমীয়া সংকৃতিৰ বাজহুড়।

91. তুলাৰাম সেনাপতি কোন বংশৰ লোক আছিল ?
 (1) আহোম বংশৰ
 (2) কছুবীৰী বংশৰ
 (3) ঠাউচেন্সা বংশৰ
 (4) সেনাপতি বংশৰ

92. তুলাৰামৰ প্ৰতাপৰ কৃততাত কোনে সেও মানিবলৈ বাধ্য হৈছিল ?
 (1) শক্তি-মিত সকলো
 (2) বনীয়া হাতী
 (3) শিল
 (4) বৃটিষ্ঠ উচ্চ কৃত্পক্ষ

93. শনিয়াৰ কৌশিল্য বা কুশিল নগৰ অঞ্চলৰ নিবাসী কোন আছিল ?
 ✓ (1) তুলীয়া-কছুবীৰী সকল
 (2) মিহিসকল
 (3) গাৰোসকল
 (4) খাইসকল

94. তলত দিয়া অসমীয়া শবকেইটাৰ ভিতৰত কোনটো কছুবীয়লীয় শব্দ নহয় বিচাৰি উলিওৱা।
 (1) চাউল
 ✓ (2) কাগজ
 (3) ডাঁৰুৰ
 (4) জা-জলপান

95. বৃহতৰ কছুবীৰী জাতিৰ ঠাল-ঠেঙুলিৰোৱাৰ ভিতৰত তলত দিয়া কোনটো উজনিৰ পৰা ওলাই অহ্য ?
 (1) শফলচং
 (2) ঠাউচেন্সা
 (3) বঁদৌচা
 (4) দেহন

ASSAMESE

(7)

M

101. কৰিব চেনেছি দেশখনত কি বিচাৰি পোৱা যায় ?

- (1) ডগা জুনুৰী
 ✓ (2) শ্ৰীতি আৰু সৰল প্ৰাপৰ ভাৰা
 (3) দেশপ্ৰেমিকৰ আজ্ঞাতাগ
 (4) তীৰ্থৰ্থান

নিৰ্দেশ : তলত দিয়া প্ৰশ্নোৱৰ তলত চাৰিটোকে বিকল্প উজৰ দিয়া আহে। আটাইভটোকে উপৰতো উজৰ দিয়া। (প্ৰশ্ন নং ১০৮-ব পৰা 120-লৈ)

102. দুৰীয়াৰ ডগা পঁজাতে থাকে -

- ✓ (1) একে একোন তীৰ্থ আৰু পুণ্যাশ্রম
 (2) সৰলতা আৰু শ্ৰীতি
 (3) শ্ৰীতি আৰু মহিমাময় তাগ
 (4) শাস্তিৰ হৰণ

Languange educational terms

103. কৰিয়ে কৰিতাটো কাক উদ্দেশ্য কৰি লিখিছে ?

- (1) পাঠক
 (2) প্ৰয়োগীক
 ✓ (3) নিজৰ জন্মভূমিক
 (4) দুৰীয়া মাত্ৰক

107. ছাত্ৰ বা ছাত্ৰী এপগাকীয়ে যেতিয়া ‘কেনিং’ কৰে, তেতিয়া তেওঁও -

- (1) পাঠ এটাত চকু বুৰাই তাৰ সাবৰ্ম উলিয়ায়
 (2) পাঠ এটাৰ অপ্রাপ্যংক বৰ্ণনাবেৰ বাদ দি ক্ষিপ্তাবে নিন্দিৎ তথ্য বিচাৰি উলিয়ায়
 (3) প্ৰামাণিক তথ্য পঠনৰ পৰা লিখিত কপলৈ কৰাতৰ কৰে
 ✓ (4) তথ্যবোৰ সংগঠিত আৰু সূচীত কৰিব বাবে বুজি পাবলৈ পাঠটো পড়ে

108. শিকাৰৰ আচৰণ ভালী জানিবৰ বাবে আটাইভটোকে কাৰ্যকৰী উপায়টো হৈছে -
 Assamese Assessment and eva.

- (1) সাৰামামূলক পৰীক্ষা
 (2) সক সক আমোজনক ঘটনাৰ তথ্য বা এনেকড়ে টেল বেকভ
- ✓ (3) পাইকলিভা
- (4) বিভাগীয় পৰীক্ষা

109. দ্বিতীয় মানব ছাত্র-ছাত্রীয়ে কোন মানবত্বের পাঠ
বজ্জ্বতাবে পঢ়ির পারিষে সেয়া শিক্ষকে চিহ্নিত
করিব বাবে তলৰ কোনটো আভাস লক্ষ্য
কৰিব লাগিব ?

Assamese Assessment and evaluation

- (1) বৰ্ণনাৰ সৈতে পৰিষেহ মিলোৱা কাৰ্য
- (2) একোটা পৰিচেছেৰ সাৰাংশ প্ৰস্তুত কৰাটো
- (3) হপা আখবৰোৰ ছাত্র/ছাত্রীয়ে চকুৰে চাই
পঢ়ি যায় কিন্তু কঠিন পালেই আঙুলি
ব্যৱহাৰ কৰে
- (4) সম্পৰ্ক শৰণৰ বাবে সৰ্বনাম, যোজক
অব্যয়ৰ ব্যৱহাৰ

110. কথা কোৱাটো সাধাৰণতে এটা 'ধাৰণামূলক'
আৰ্তা বুলি কোৱা হয়। কাৰণ,

- ১. শাতৰিকৰণাত্মক**
Speaking Related phenomena.. মানুৰৰ
প্ৰাণিভিতৰেই কথা কোৱাৰ দক্ষতা
বিকল্পিত হয়
- (2) সাধাৰণতে শিক্ষকে ছাত্র-ছাত্রীয়ে
তেঁওলোকৰ দায়িত্বৰ থাৰণা কৰাটো আশা
কৰে
 - (3) শিক্ষণ সামগ্ৰীৰ অবিহনে শ্ৰীকোঠাত
ভাষা শিকাৰ পৰা নাযায়
 - (4) কেবল মাতৃভাষাটোহে নিপুনভাৱে শিকিব
পৰা যায়

111. মানুহে বিদ্যুলয়ৰ বিষয়ে পাতি থকা কথাৰ
পঁচাটা বাণীৰক অশে তোমাক শুনিবলৈ দিয়া
হৈছে। কথোপকথনৰোৱাৰ শুনি প্ৰতিটো কথাখণ্ড

- A - G আৰু প্ৰতিজন কঁওতা 1 - 5 হিচাপে
Listening phenomena in language learning.
মিলোৱা আৰু বাণীৰক কথোপকথন শৰণা । -
লক্ষ্য ভাষা শিকাৰ ক্ষেত্ৰত এই কাৰ্য তলৰ
কোনটোৱে লগত জৰিত ?
- (1) বিকৃত পঠন অনুশীলন
 - (2) ছাত্র-ছাত্রীৰ দক্ষতা বিশেষ শিকন কাৰ্য
 - (3) শ্ৰবণপূৰ্বক পঠনকাৰ্য
 - (4) শ্ৰবণ মূল্যাংকন কাৰ্য

112. ভাষা আহৰণৰ প্ৰসংগত শব্দ-সম্পর্কীয় তথা
আভিধানিক বিকাশে (Lexical development) কি
সূচায় ?

- Language educational terms*
- (1) ব্যাকৰণগত বিকাশৰ ভৰণ
 - (2) ব্যাকৰণ্যন্তৰ গঠনৰ আহৰণ
 - (3) **শব্দৰ আহৰণ - সামাজিক, ব্যক্তিগত**
আদি
 - (4) ভাষা আহৰণৰ বাবে উদাহনি
113. শ্ৰীকোঠা এটাত পাঠ, প্ৰাক্লিষ্ট, এনিমেশন
আৰু ধনিৰ একত্ৰ প্ৰযোগে নিৰ্দেশ কৰে -
- (1) **নীতিশিক্ষামূলক দৃষ্টান্ত**
Approaches to didactic approaches.
 - (2) ইউনিভার্টিজ বা প্ৰয়াস-প্ৰমাদ প্ৰণালী
 - (3) পঠনমূলক দৃষ্টান্ত
 - (4) মিল্টিমিডিয়া

114. ব্যাকৰণ শিকাৰ আধুনিক ধৰণটোৱে শুক্ৰতু
দিয়ে -
- (1) ব্যাকৰণগত নীতিৰ অনুশীলনত
 - (2) **মিল্টিপ্লিক প্ৰসংগত** বাক্য চালেকি তথা কালৰ
গঠনত
 - (3) শিকাৰকৰে প্ৰথমে L-2 শিকিবলৈ আৰু
কৰোতে ব্যাকৰণ শিকোৱাত
 - (4) কেৱল ব্যাকৰণ

115. ব্যাকৰণ শিকাৰ মুখ্য উদ্দেশ্য -

- Grammar Concept related*
- (1) শিকাৰকৰ মনত বৰ্থাৰ ক্ষমতা উন্নত কৰা
 - (2) শিকাৰকৰ বোৰ্ধ বা অনুধাৰন দক্ষতাৰ
মূল্যায়ন
 - (3) উচ্চাৰণৰ শুক্ৰতা বৃক্ষি কৰা
 - (4) শিকাৰকৰ কৰ্তা আদান-প্ৰদানৰ দক্ষতা
বিকাশ কৰা

116. চতুৰ্থ মানত দ্বিতীয় ভাষা এটা শিকাৰলৈ নিৰ্বাচন
কৰা ভাষা সামগ্ৰীৰ তলৰ কোনটো নিৰ্ণয়ক
অন্তৰ্ভুক্ত হ'ব লাগে ?

Principles & Curriculum of language teaching...

- (2) অলক্ষ্যত বা মূলক ভাষাৰ প্ৰয়োগ
- (3) দ্বাৰ্থিক ভাষাৰ প্ৰয়োগ
- (4) নিৰ্বাচিত ভাষা সামগ্ৰীপৰ উত্তৰত
কিমানটা শব্দ থাকিব সেয়া নিশ্চিত কৰাটো

117. শ্ৰীকোঠাত খেলা-খেলা বা হেমালিৰ জৰিয়তে
শিক্ষার্থীক ভাষা দক্ষতা আহৰণ কৰা কাৰ্য কেনে
হোৱা উচিত ?

- Strategies, methods, approaches*
- (1) প্ৰযুক্তি জৰিত কাৰ্য বোৰতকৈ কম খৰচী
 - (2) মূল্যাংকণ আৰু সাফল্য আৰ্জনৰ লগত
সম্পর্কিত
 - (3) পাঠ্যপুস্তিৰ কাটকে ব্যৱহাৰ কৰা
 - (4) সাহিত্যিক পঠনৰ আৰিকা

118. ভাষা যোগাযোগৰ সূত্ৰত ভাষাৰ এক
নিয়মাধিক বা 'বেণ্টোলেবিটি' উদ্দেশ্য থাকে।
অৰ্থাৎ, ভাষাৰ ব্যৱহাৰ হয় -

- (1) খলুৱা উচ্চাৰণ অনুকৰণ কৰাত
- (2) শিকা আৰু আধিক্ষেত্ৰৰ কৰাত
- (3) আনৰ আচৰণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাত
- (4) যোগাযোগ কৰাত

119. শিকল কাৰ্য সহজৰ পৰা জটিললৈ হয়। যদি
কেৱলো কৰণবশতঃ এগৰাকী শিক্ষার্থীয়ে
প্ৰবলিকৰণি শিকা নাই, তেওঁতা
শিকাৰ্থীগৰাকীক -

- Strategies, methods, approaches*
- (1) প্ৰতাঙ্গ ভাষণ তথা দৃশ্যমূলক নিৰ্দেশ দিব
লাগে
 - (2) উচ্চতাৰ্থী দৃশ্যমূলক নিৰ্দেশ দিব লাগে।
কেৱলো ভাষণ নালাগে
 - (3) প্ৰতাঙ্গ ভাষণ আৰু কৌশলপূৰ্ণ নিৰ্দেশ দিব
লাগে
 - (4) দৃশ্যমূলক ভাষা কৌশলপূৰ্ণ নিৰ্দেশ দিব
লাগে। কেৱলো ভাষণ নালাগে

120. ভাষিক বৈচিত্ৰ বা ভিত্তি থকা শ্ৰীকোঠা
এটাত সূয়ম শিকলৰ পৰিবেশে এটা নিশ্চিত
কৰিবলৈ তলৰ কোনটো প্ৰক্ৰিয়া ব্যৱহাৰ কৰা
উচিত ?

- Strategies, methods, approaches*
- (1) লক্ষ ভাষাটোৱে নিয়মানুসূতী ব্যৱহাৰ
 - (2) পঠনমূলক বাৰ্তাবিনিময় কৰা আৰু শিকল
আৰু যোগাযোগ উন্নত কৰাকৈ বিভিন্ন
কাৰ্য কৰা
 - (3) লক্ষ ভাষা ব্যৱহাৰ নকৰিলৈ সুযোগ
নিশ্চিয়া
 - (4) সঘনাই মাতৃভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ
অনুমতি নিয়া

নির্দেশ : ভলত দিয়া গদ্যাংশ পঢ়ি পদ্ধতিটোৱে ভলত শি-কলজ অৰিভৰ তৈছিল এই দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ (প্ৰশ্ন নং 121-ৰ পৰা 129-টো) মেতে। ভগবান বুদ্ধ, মহাবীৰ, শক্রবাচাৰ্য, বামানন্দ, কৰীব, নানক, শক্রবদেৱ, তৈত্যা আদি মহাপুৰুষসকলো তাগৰ মজ্জ, উদ্বৰতাৰ বাণী আৰু আধাৰায়িকতাৰ আৰ্�দ্ধ প্ৰচাৰ কৰি শাৰিৰ পথ বচনা কৰি তৈ হৈছে।

এনেদোৰ বৈচিত্ৰে ক্ষেত্ৰৰ ক্ষেত্ৰে ভাৰতীয় বাণী ভাৰতীয় কৰিবলৈ আছে, - ইমানোৰ আঞ্চলিক, ধৰ্মীয় বা সংস্কৃতিক বৈম্বা থকা সহেও তেওঁলোকৰ মতে সকলো প্ৰাণী ভগৱানৰে অংশ, বহুকাল ধৰি এই বিবৰত ভূখণ্ডৰ লোক এক ভাৰতীয় সেমে সকলো ভাই ভাই। এই মহামঞ্জেৰে অনুপ্রাণিত হৈ আছে কেলোকৈ ? কি এনে অস্মা শঙ্কিয়েনো সহজ হৈ সমস্ত ভাৰতীয়সী কৰি বাছি বাযিছে ? একেআবাৰে ভাই-ভনীৰ দৰে সকলোৱে লগত মিলিজুলি খাফিলৈ এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া দুহুৰ। পৰিষিকি গভীৰভাবে লৈছে। ভাৰতৰ বৰ্ষতে বচিত গীতা-ভাগৰত মূল চালি জাৰি চাই ইয়াৰ কাৰিগৰম্বূহু ভলত আলোচনা কৰ্তব্যাও সেমে - “একং সৎ বিপ্রাঃ বহুবা বদন্তি ।”

পৰ্বত-ভৈৱাম, দৈ-বিল-সাগৰ, সমভূমি-মালভূমি আৰু উপতাৰকা মেষিটি ভাৰতৰ প্ৰকৃতিৰ সেঁতুও নিৰ্মাণ কৰিছে - যেন ই বহুবংশী সূতাৰে বৈ মোহীয়ী সৌন্দৰ্যাহী যুগ যুগ ধৰি বিশেষী প্ৰাণিক উলিওৱা এখনি ফুলাম গামোচাহে। হিন্দু, মুচ্ছলামন, আকৰ্ষণ কৰি আছিছে। চালে চতুৰোৱা এই বিনাদীয়া ঘৃণ্টান আদি লোকসকলৰ ধৰ্ম আৰু আচাৰ ভিৰ সৌন্দৰ্যৰ হাতবাউলিক জানো কোনোৱাই আওকাণ হলোও মাত্ৰভাযাহি তেওঁলোকক একতাৰ ভোলোৱে কৰিব পাৰে ? আনন্দতে এই দেশৰ উৰ্বৰ ভূমি আৰু আধাৰ বাজিৰ আছিছে।

অমূল্য সম্পন্নৰ আকৰ্ষণকে উপেক্ষা কৰিব ক্ষমতা বিশেষী ব্যৱসায়ীসকলৰ নাই। সেইদেখি নিজৰ দেশক পাহি এই দেশকে আপোন বুলি সাৱাটি লৈ ই দেশৰ পাহি চালে চতুৰোৱা অতি ওচৰ পৰা চালি জাৰি চালে বিহুয় আৰু ভাৰত ঐক্য ভল-জল পাইপটু কৈ ভাই উঠে। বেদ, উপনিষদ, গীতা-ভাগৰত,

বিত্তীয়তে, এই দেশ খৰিমুনিৰ দেশ, তাৰীখী বামানয়, মহাভাৰত আদি প্ৰছয়ো মনত নগৰা কালৱে সাধকৰ দেশ। বাজীকি, বাস, বশিষ্ঠ, বিশ্বামিত্র আদি পৰা ভাৰতীয়সীৰ চিত্তাখাৰা আৰু আদৰ্শৰ ক্ষেত্ৰত

ঐক্যভাৱ গঢ়াত সহায়ক হৈছে। প্ৰচীন কালত সংস্কৃত ভাৰতই এই ঐক্য সাধনত বিশেষ অৰিহনা আগবঢ়াইছিল। ইয়েই পূৰ্ব-পশ্চিম, উত্তৰ দক্ষিণ সকলো দিশকে সামৰি ঐক্য আৰু সম্প্ৰতিৰ একেডোল এনাজৰীৰে বাকী বাযিছিল।

121. কাৰ মতে ‘সকলো প্ৰাণী ভগবানৰে অংশ, সেমে সকলো ভাই ভাই’ ?

(1) লেখকৰ মতে

(2) ভাৰতৰ পৰম্পৰাৰ মতে

(3) হিন্দুধৰ্মৰ মতে

✓ (4) বুদ্ধ, মহাবীৰ, শংকৰাচাৰ্য, বামানন্দ কৰীব, নানক, শংকৰদেৱ, তৈত্যা আদি মহাপুৰুষসকলোৰ মতে

122. উক্ত গদ্যাংশটোত লেখকে ভাৰতৰ আঞ্চলিক, ভাবিক, ধৰ্মীয় বা সাংস্কৃতিক বৈম্বা থকা সহেও ভাৰতবাসীৰ মাজত থকা ঐক্যৰ অস্মা বৰানৰ বিমানচাৰী মূল কাৰণ যুক্তিয়াই দেখুৰাইহ ?

✓ (1) ছাৰিটা

(2) তিনিটা

(3) দুটা

(4) সামৰিকভাৱে (ওপৰৰ এটোও নহয়)

123. কোনে ভাৰতৰ আকৰ্ষণকে আপোন বুলি সাৱাটি লৈ দেশখনৰ সমাজ, সংস্কৃতি, ভাৰাৰ মাজত নিজকে মিলাই দিচে ?

(1) বিনাদী প্ৰাণিসকলে

✓ (2) বিনাদী ব্যৱসায়ীসকলে

(3) এই দেশৰ জনতাই

(4) নানা ধৰ্মৰ ধৰ্মগুৰু, সত্ত-মহত্বসকলে

127. প্ৰচীন কালত ভাৰতীয় ঐক্য সাধনত বিশেষ অৰিহনা যোগোৱা এটা প্ৰথম কাৰক আছিল -

(1) বেদ উপনিষদ আৰু যোগ পৰম্পৰা

✓ (2) সংস্কৃত ভাষা

(3) খৰি-মুনিসকলৰ আদৰ্শ

(4) দেৱনাগৰী ভাষা

128. ভাৰতীয় প্ৰতিবিৰোধী মৌলিক যুগ যুগ ধৰি কাৰু আৰ্কৰ্ষণ কৰি আছিলে ?

(1) প্ৰকৃতিপ্ৰমাণকলক

(2) সৌন্দৰ্যৰ সাধক তথা উপাসকলক

✓ (3) বিনাদী প্ৰটিক্ষকলক

(4) প্ৰতিজন দেশপ্ৰেমী ভাৰতীয়ক

129. ভগবান বুদ্ধ, মহাবীৰ, শংকৰাচাৰ্য, বামানন্দ, কৰীব, নানক, শংকৰদেৱ, তৈত্যা আদি মহাপুৰুষসকলে পালিত ধৰ্ম দৃষ্টিৰ পথ কিনৰে বৈ বচনা কৰিব পাৰে ? আনন্দতে এই দেশৰ উৰ্বৰ ভূমি আৰু আধাৰ বাজিৰ আছিলে ?

✓ (1) ভাৰত অংশ, ভগবান বৈ আৰু আধাৰ কৰিব পাৰি

(2) ধৰ্মানুষ বচনা কৰি আৰু সেই দেশৰ প্ৰচাৰ কৰি

(3) মানুকৰ শান্তিমায়ীক বাণী শৰ্নাই

(4) আহিংসা, শান্তি, আত্মসংযম আদিব শিক্ষা দি

ভলত উক্তৰ কৰা বচনাথও পঢ়ি গুৰু প্ৰশ্ন ১৩০-ৰ পৰা ১৩৫ লৈ আটাইতকে উপযুক্ত বিকলপ বাটি উলিওৱা /

নৈৰ্বাপে ভৈ সেৱত লগত সময়ক তুলনা কৰা হয়। দুয়ো বৈ নাথকে, বৈ যায়। নৈৰ্বাপে সেৱত যাওঁতে চকুৰ দেখি। সময়ৰ সেৱত এইবে বৈ নাথয়। কাৰ্য-কৰণ অনুসৰি সময় ভাৰ কৰা হয়। সময়ৰ ভাগৰ তাৰে ভাগবিলাকেই যুগ, কঞ্চ, শতাব্দী; মজলীয়া ভাগবিলাকেই আঁচু, বৰ্ষ, মাহ; আৰু সকল ভাগবিলাকেই দিন, বাতি, প্ৰহৃত। তাৰে ভ্যা঳িংবিলাক হৈছে দণ্ড, পল, অনুপল।

সময়ৰ এই ভাগবিলাক বিশেষ বিশেষ লক্ষণাঙ্কত। এই কাৰেলেই হিন্দু শান্তমতে চাৰি যুগৰ লক্ষণবিলাক নিৰ্মাণ কৰি থোৱা আছে। কলি-যুগত কলি অৰতাৰ পিছত সতা-যুগৰ প্ৰৱৰ্তন, শ্ৰীষ্টিনপস্কলৰ মতে মিলেনিয়াম বা হাজাৰ বছৰ যীগুৰ বাজতু; ইহুৱাৰ মতে শ্ৰী ইমাম মেহিন্দিৰ আগমন ইত্যাবি ঘোৱাবলৈই একে একে যুগ লক্ষণ। এই যুগবিলাকৰ পৰিবৰ্তনেই কলাভূত, চাইকেলিক আৰু বিভিন্ন নামত প্ৰাণত। অথবা সদায় বৃত্তকাৰ মহাপুৰুষসকলে শান্তিৰ পথ কিনৰে বচন কৰিবিল ?

✓ (1) ভাৰত অংশ, ভগবান বৈ আৰু আধাৰ কৰিব পাৰি

(2) ধৰ্মানুষ বচনা কৰি আৰু সেই দেশৰ প্ৰচাৰ কৰি

(3) মানুকৰ শান্তিমায়ীক বাণী শৰ্নাই

(4) আহিংসা, শান্তি, আত্মসংযম আদিব শিক্ষা দি

একে একোটা বিশেষ ঘটনা বা মানুহৰ কাৰ্য-কলাপ অৱলম্বন কৰিব পৰম্পৰাৰ ভাৰ কৰা হয়।

কাৰ্য-কলাপ অৱলম্বন কৰিব পৰম্পৰাৰ ভাৰ কৰা হৈছে -
✓ (1) হিজৰি

(2) আঁচু

(3) ধন্টা

(4) যুগান্ত

132. পকৰে চাৰি হাইৰ পৰা ধূলি উৰাই উলটি অহা কাৰ্যহী বিহুৰ সকলেত বহন কৰে ?

(1) গহাই যাতে গোহালিত ধূনা, জাগ আৰু দানীৰ বৰাবাৰ কৰে

✓ (2) গহালি সময় হৈছে

(3) ধূলি উৰা ঘাণনীৰ মাহৰ শুকান বতৰ

(4) দিনটোৰ বাবে ঘৰৰ বাহিৰ কাম-কাজ সমাপ্ত হৈছে

133. কলাভূত দৰা চাইকেলি হৈছে -

(1) এটা ধৰ্মীয় আৰু বিজ্ঞানসম্বন্ধ ধাৰণা

(2) এটা কলানিক ধাৰণা

✓ (3) একোটা যুগৰ পৰিবৰ্তন

(4) একোটা যুগ

134. উক্তৰ বচনাথওত সময়ক কিনৰে বৈ তুলনা কৰা হৈছে ?

(1) পাখিলগা কাড়ৰ সৈতে

(2) পথীৰাজ যোৱাৰ দুৰ্বল গতিৰ সৈতে

(3) নদীৰ সৈতে

✓ (4) নদীৰ সেৱত সৈতে

135. দণ্ড, পল, অনুপল হৈছে -

✓ (1) সময়ৰ সকল ভাগবেৰ ভ্যা঳

(2) সময়ৰ সকল কাগ

(3) সময়ৰ জোখাৰ পূৰণি শব্দ

(4) বেলি ঘটীৰ সময়ৰ জোখাৰ

নির্দেশ : পৃষ্ঠা নং 136-ৰ পৰা 150-লৈ আটাইভটক
উপযুক্ত বিকল্প উচ্চারণে যাচি উলিওৱা।

136. শিক্ষার্থীয়ে নিজেই কোৱা কথাৰ পুনৰবৃত্তি কৰি
বোঝ বা অনুধাৰণ বা ক্ষমতিহেৰশূন্ম মূল্যায়ণ
কৰা কৌশলটো হৈছে -
 (1) তথ্য বিচৰা
 ✓ (2) সুবাঞ্ছকৰণ বা হ্যামাৰইঁহঁ
 (3) সংক্ষিপ্ত তথ্য উচ্চাবকৰণ বা নিৰ্ভোভ
 (4) তথ্য চোটোৱা

137. যদিহে শিক্ষার্থীগৰাকী মানসিক চাপত থাকে,
অন্য চিনেৰে গধুৰ যেন দেখা যাব আৰু যিমান
হ'ব লাগে সিমান গ্ৰহণক্ষম যেন নালাগে,
জেতিয়া শিকাৰ ক্ষেত্ৰত আহি পৰা বাধাটো
হৈছে -
 Assessment and ev..

- (1) কগ্নিটিভ
 ✓ (2) এক্সেটিভ
 (3) ফৈজিকেল
 (4) ইন্হিক'ম্যার

138. পঞ্চম মানৰ শিখন মূল্যায়ণ এটাত শিক্ষার্থীয়ে
পঠকৰ অনুপ্রাপ্তি কৰাকৈ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব
লাগে। বিনোক ক্ষেত্ৰত শিক্ষার্থীৰ পৰা
কি আশা কৰা যাৰ ?
 Writing phenomena in language teaching.

- (1) পুখানপুখ বিৱৰণ দিয়াটো
 (2) বিয়াসযোগ মত এটা দিব পৰাটো
 ✓ (3) নিৰ্দেশমূলক সাৰাংশ এটা দিয়াটো
 (4) কাল্পনিক ঘটনা এটা শিখাৰ প্ৰয়াস কৰাটো

139. বেচেথেৰনৰ প্ৰশ্নই শিশুৰ চিআ কৰাৰ দক্ষতা বৃক্ষি
কৰে ?
 Assessment and ev..

- ✓ (1) ব্যক্তিগত সঁহাৰিৰ প্ৰশ্ন
 (2) আবক্ষ উত্তৰৰ প্ৰশ্ন
 (3) তথ্যভিত্তিক প্ৰশ্ন
 (4) সম্পূৰ্ণ পাঠ্যপুঁথি আধাৰিত প্ৰশ্ন

140. ক'ঙ্গতাৰ বাৰ্তা এটা বুজি পাৰটৈল এটা সচেতন
শিক্ষণ লোৱা হয়।
 Listening phenomena in language learning.
 - এই কথাটো তলৰ কোনটোৱে অটোইভটকে
উপযুক্ত কৰত নিৰ্দেশ কৰে ?
 (1) কন্সুছ এপ'চ
 (2) কণোৰক্ষন ক্ষমতা
 (3) নিষ্ক্ৰিয় প্ৰৱন
 ✓ (4) সংজ্ঞিয় প্ৰৱন

141. ভাষা শিক্ষন কৌশলত পৰিপ্ৰেক্ষিত প্ৰামাণিক
ব্যৱহাৰ হৈছে -
 Grammar Concept related
 (1) ব্যাকৰণৰ স্পষ্ট তথ্য ফাইলটীয়া শিক্ষন
 (2) শুভ্রতাৰ বাবে শাভাৰিক কথোপকথন এটা
বানীবৰ্দ্ধ কৰি শুনা
 ✓ (3) পঠন আৰু প্ৰদৰ্শন দৰে আহৰণমূলক
কাৰ্যৰ জৰিয়তে ব্যাকৰণ শিক্ষা
 (4) অনুশীলনত কম গুৰুত্ব, লিখন আৰু
ব্যৱহাৰৰ মাজত সংযোগ চিহ্নিত কৰা

142. তলৰ কোনটোৱে ভাষাবৈজ্ঞানিক দক্ষতা বিকাশৰ
উপৰিও শ্ৰেণীকোঠাৰ আচৰণ বিধিৰ লগত
জৰিব ?
 (1) ডিচ্যুলিন্ট এপ'চ
 (2) ক্রিয়েটিভ এপ'চ
 (3) ক্ষমতিহৰ্মুভ এপ'চ
 ✓ (4) ইন্ট্ৰুছিভ এপ'চ

143. এগবাৰী শিক্ষকে তেওঁৰ শ্ৰেণীকোঠাৰ ভাষণৰ
ক্ষীণ বেকটিং আৰু ভিডিও” এডিটিং কৰি
দেখা হ'মৰক হিচাপে দিয়া কায়ই ছাত্-ছাত্ৰিক
 ✓ (1) নিজে পাটি নিজকে অনুপ্ৰৱিত, উৎসাহিত
কৰে
 (2) নিজৰ ব্যক্তিগত বাপৰ অনুসন্ধান বিবৰণে
দিয়ে
 (3) নিৰ্দিষ্ট পাঠ পঢ়াৰ পৰা অব্যাহতি দিয়ে
 (4) এক বিশেষধৰণৰ প্ৰদৰ্শনৰ চৌকে চিনকি
কৰোৱায়

144. সকলো ছাত্-ছাত্ৰিকে সিইতে পঢ়া পাঠ বিশ্লেষণ
কৰিব পৰা, সিইতক উদ্দেশ্য কৰি মজুত বুজি
পোৱা আৰু সিইতৰ নিজা মত ব্যক্ত কৰিব
পৰাটো সংশোধনৰ কৰি তুলিবলৈ হ'লে -
 Strategies, methods, approaches..

- (1) লক্ষ্য ভাষাটোত মাতৃভাষাৰ ব্যৱহাৰ
প্ৰযোজনীয়
 ✓ (2) ব্যাকৰণৰ নিয়ম মুখ্য বাধিব লাগিব
ব্যৱহাৰৰ জালিব লাগিব
 (3) শব্দসভাৰ প্ৰচুৰ পৰিমাণে মজুত থকা
উচিত

145. বিভাগিক শিক্ষাৰ শ্ৰেণীকোঠা এটাত -
 (1) শিক্ষকে কেৱল লক্ষ্যভাষাটোত ব্যৱহাৰ কৰে
 (2) ছাত্-ছাত্ৰিবোৱে একেকটা ভাষাতে কথা
 Principles & Curriculum of language teaching..
 (3) শিক্ষকে ছাত্-ছাত্ৰিবোৱে ভাষা কৰ্য
 (4) শিক্ষকে ছাত্-ছাত্ৰিবোৱে ভাষাৰ লগতে
লক্ষ্য ভাষাটোত ব্যৱহাৰ কৰে

146. শুন্ধ বাক্যটোৱা বাচি উলিওৱা ।
 (1) সকলোধৰণৰ সাৰাংশমূলক পৰীক্ষা
শিৰোৱা আৰু শিকা কায়ই উচ্চত কৰিবৰ
বাছেই হয়
 (2) গঠনমূলক মূল্যায়নে ছাত্-ছাত্ৰিক ভাল,
মধ্যমিয়া আৰু পুতোজনক হিচাপে মান
নিকপণ কৰাত সহজ কৰে
 (3) সকলো গঠনমূলক কায়ই মূল্যায়নৰ বাবে
 ✓ (4) গঠনমূলক মূল্যায়ন (formative
assessment) ফলপূৰ্ণ হ'বৰ বাবে পাঠ
এটা পঢ়াই থকাৰ মাজত বা পঢ়াই শেষ
হোৱাৰ পাছত কৰিব লাগে

147. তলৰ কোনটোৱে পৰা পোটৈল শিকাক সিৰ্টেড
পোৱা language input-ৰ ধৰণৰ দাবা
আটাইভটকে সেইকৈকে প্ৰভাৱাবিত হয় আৰু তাৰ
অৰ্থ আৰু পৰিমাণ নিয়মণ কৰিবলৈ চেষ্টা
কৰে ?

- (1) 1 - 4 বছৰা
 ✓ (2) 16 - 17 বছৰা
 (3) 10 - 14 বছৰা
 (4) 9 - 12 বছৰা

148. বিভীংশ ভাষাৰ ভাষা দক্ষতা অভ্যাস মানত
থাকে। ভাৰ্থাং -
 (1) খনি, শব্দ, বাক্যাবশ আৰু অৰ্থ শিকাৰ
লাগে strategies, methods, approaches..
 (2) ভাষাটো কোৱা শুনীয় ভাষী এজনৰ দৰেই
বাক্য গঠন কৰিব লাগে
 (3) মুখ্য কৰা বা মনত বৰ্খা, প্ৰাৰ্থিক বাক্য
গাঠনি সাধাৰণ কথোপকথনত ব্যৱহাৰ
কৰা
 ✓ (4) উপযুক্ত শব্দসভাৰ আৰু বাক্যবিন্যাস
ব্যৱহাৰ কৰি বাক্য গঠন কৰা

149. লক্ষ্য ভাষাটোত ব্যাকৰণ শিৰোৱা কায়ই
 (1) শিকাৰৰ পৰা উচ্চ-শক্তিৰ প্ৰদৰ্শন দৰী
কৰে
 ✓ (2) পাঠ পুঁথি নিৰীক্ষণ কৰে আৰু ভাষা যে
এটা প্ৰণালীৰ ওপৰত ভিত্তি কৰা, সেই
কথাটোৰ প্ৰতি সজাগ কৰি তোলে

- (3) লক্ষ্য ভাষাটোত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ
 ছাত্-ছাত্ৰিক উৎসাহিত কৰে
 (4) ব্যাকৰণৰ অৱধাৰণাৰ বাবে প্ৰযুক্তিৰ
সামগ্ৰী প্ৰযোজনবোধ কৰে

150. নিৰ্দিষ্ট শিক্ষণ প্ৰতিবন্ধিতৰ কাৰণ নিৰ্ময় কৰি
পোৱা তথ্যৰ ওপৰত চিতি কৰি পঞ্জলিশনত
হৃতক্ষেপ কৰা হয় -
 Shadedes - methods, approaches..
 (1) অভিভাৱকৰ লক্ষত কৰা পাঠি
 ✓ (2) প্ৰতিকাৰমূলক শিক্ষণৰ ব্যৱহাৰ কৰি
 (3) শিক্ষার্থীৰ লগত পাঠি
 (4) গুৰুত্বপূৰ্ণ ধাৰণাবোৱে অনুশীলন কৰোৱাই